

VI.

Gospodarka i turystyka

Podmioty gospodarcze VI.1.

Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON VI.1.1.

W Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON) na koniec grudnia 2011 roku były zarejestrowane 116 153 firmy z siedzibą w Krakowie. W ciągu roku ich liczba wzrosła tylko o 466. Było to 35% ogółu podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w województwie małopolskim. W strukturze podmiotów, według przewidywanej liczby pracujących większość stanowiły małe firmy o liczbie pracujących do 9 osób, których udział w ogóle podmiotów wyniósł w końcu grudnia 2011 roku 94,9%. Udział podmiotów o liczbie pracujących 10-49 osób wyniósł 4,1%, a jednostek dużych, tj. powyżej 50 osób – 1,0%. Struktura firm pod względem liczby zatrudnionych oraz ich liczba nie uległy poważniejszym zmianom od 2009 roku.

Sektor prywatny skupiał 114 683 jednostki, tj. 98,7% ogółu podmiotów gospodarczych. Przeważały podmioty prowadzone przez osoby fizyczne (78 351), stanowiące 67,5% wszystkich zarejestrowanych firm prowadzących działalność gospodarczą, a ich liczba była o 1 017 (1,3%) mniejsza niż w końcu grudnia 2010 roku.

Najwięcej podmiotów deklarowało „handel; naprawę pojazdów samochodowych” – 28 759 (24,8% ogółu), „działalność profesjonalną, naukową i techniczną” – 15 170 (13,1%), „budownictwo” – 10 677 (9,1%) oraz „przetwórstwo przemysłowe” – 8 494 (7,3%). W ciągu roku, największy wzrost liczby podmiotów gospodarczych wystąpił w sekcjach: „wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę” (o 53,7%), „górnictwo i wydobywanie” (o 23,4%) oraz „informacja i komunikacja” (o 7,4%).

Spółek handlowych było 15 636, co stanowiło 13,5% ogółu podmiotów (w 2010 roku – 12,5%), a ich liczba wzrosła o 8,2% w ujęciu rocznym. W ogólnej liczbie spółek handlowych, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością stanowiły 81,0% (rok wcześniej – 81,2%), a spółki akcyjne – 3,3% (odpowiednio 3,4%). Spółek cywilnych było 12,4 tys., tj. o 0,5% mniej w skali roku. Liczba spółdzielni (417 podmiotów) zwiększyła się o 3,2%, a przedsiębiorstw państwowych (10) pozostała bez zmian.

W końcu grudnia 2011 roku na terenie Krakowa zarejestrowanych było 2 809 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, których liczba w ciągu roku zwiększyła się o 5,2%.

	2008	2009	2010	2011
Ogółem, z tego:	105 610	110 170	115 687	116 153
sektor publiczny	1 671	1 459	1 472	1 470
sektor prywatny	103 939	108 711	114 215	114 683

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Tabela VI.1.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON według sektorów własności w latach 2008-2011

Tabela VI.2.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej według liczby zatrudnionych w 2011 roku

Liczba zatrudnionych	Liczba podmiotów	Wskaźnik zmian (2010=100)
Ogółem, z tego:	116 153	100,4
9 i mniej	110 225	100,5
10-49	4 801	99,4
50-249	927	98,9
250 i więcej	200	95,7

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Tabela VI.3.

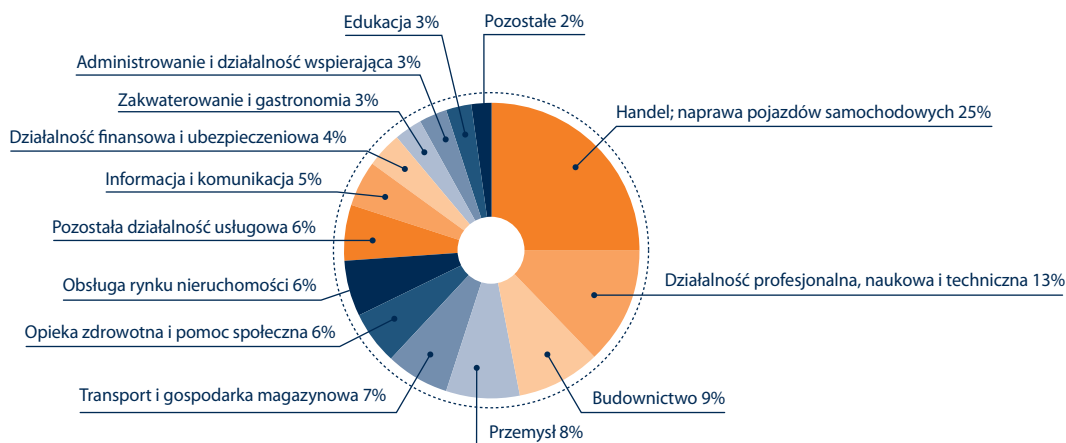
Liczba podmiotów gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD w 2011 roku

Sekcje PKD	Liczba podmiotów	Wskaźnik zmian (2010=100)
Ogółem, z tego:	116 153	100,4
handel; naprawa pojazdów samochodowych	28 759	97,4
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	15 170	102,7
budownictwo	10 677	99,7
przemysł	8 919	100,7
transport i gospodarka magazynowa	7 714	95,3
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	7 263	106,4
obsługa rynku nieruchomości	7 106	103,9
pozostała działalność usługowa	6 906	101,5
informacja i komunikacja	5 201	107,4
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4 343	98,9
zakwaterowanie i gastronomia	4 010	99,3
administrowanie i działalność wspierająca	3 915	101,2
edukacja	3 446	102,3
pozostałe	2 724	94,0

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Wykres VI.1.

Struktura podmiotów gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD w 2011 roku

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

	Liczba podmiotów	Wskaźnik zmian (2010=100)
Ogółem, w tym:	116 153	100,4
spółdzielnie	417	103,2
przedsiębiorstwa państwowe	10	100,0
spółki handlowe, w tym:	15 636	108,2
spółki z o.o.	12 672	108,0
spółki akcyjne	519	104,8
osoby fizyczne prowadzące działalność	78 351	98,7

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Tabela VI.4.

Podmioty gospodarki narodowej według formy prawnej w 2011 roku

	Liczba podmiotów		Wskaźnik zmian (2010=100)
	2010	2011	
Ogółem ¹ , w tym spółki:	14 447	15 636	108,2
Skarbu Państwa	51	48	94,1
państwowych osób prawnych	164	175	106,7
samorządu terytorialnego	35	34	97,1
prywatnego krajowego	12 746	13 822	108,4
zagranicznego	2 670	2 809	105,2

¹ dane z poszczególnych rubryk nie sumują się na pozycję ogółem, gdyż dane te ujmują spółki według występowania w nich każdego rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Tabela VI.5.

Spółki handlowe według rodzaju kapitału w latach 2010-2011

W 2011 roku, wśród 500 największych polskich przedsiębiorstw 20 firm miało siedzibę w Krakowie. Łączny przychód ze sprzedaży dla firm z „Listy 500” wyniósł 45,5 mld PLN i nastąpił wzrost w stosunku do 2010 roku o 12,3 mld PLN – tj. o 37%. Wartość nakładów inwestycyjnych wyniosła 1,4 mld PLN i był to wzrost prawie o 9,5 mln PLN (tj. wzrost o 203%). Firmy te zatrudniały w sumie około 35 tys. osób (wzrost o ok. 10 tys. osób, tj. 36%). Największy awans wśród krakowskich firm, aż o 144 pozycji, zanotowała Mota-Engil Central Europe S. A. Aż 4 firmy były debiutantami, przy czym tytuł *Najlepszego debiutanta* analitycy przyznali firmie Wawel, która poradziła sobie z trudną sytuacją na rynku cen surowców, a której rentowność operacyjna wyniosła 14%. Kluczem do sukcesu były inwestycje na sumę 40 mln PLN, zwiększenie zatrudnienia do poziomu ok. 800 osób oraz strategia. Nadal „wielkim nieobecny” jest sieć Tesco. Aby znaleźć się na „Liście 500”, należało przekroczyć przychód ze sprzedaży 465 mln PLN, czyli o 36 mln PLN więcej niż przed rokiem, kiedy wystarczyło 429 mln PLN. Wśród 70 pretendentów do „Listy 500” są 4 krakowskie firmy: PNiG Kraków Sp. z o.o. (ponad 411 mln PLN), MPEC Kraków (ponad 411 mln PLN), Instal Kraków S. A. GK (ponad 402 mln PLN), Vistula Group S.A. GK (ponad 387 mln PLN przychodu ze sprzedaży).

W ciągu dekady, najbardziej spektakularny skok dotyczył firmy Mix-Elektronics, która awansowała o 238 pozycji, a jej przychody urosły z 280 mln PLN do prawie 1,3 mld PLN. Aby wejść na listę w 2002 roku wystarczyło osiągnąć przychód niespełna 265 mln PLN. To nie tylko efekt wzrostu gospodarczego, ale i inflacji powodującej utratę siły nabywczej pieniądza¹.

¹ Hońdo Tomasz, w: „Rzeczpospolita” – „Lista 500” edycja 14., 24 kwietnia 2012 roku

Tabela VI.6.

Największe przedsiębiorstwa krakowskie w 2011 roku

Pozycja w rankingu w 2011	Pozycja w rankingu w 2010	Nazwa przedsiębiorstwa	PKD	Przychody ze sprzedaży (w tys. PLN)	Przychody z całokształtu działalności (w tys. PLN)	Wynik finansowy brutto (w tys. PLN)	Nakłady inwestycyjne (w tys. PLN)	Zatrudnienie (w etatach)
13	13	BP Europa SE oddział w Polsce	4730	12 355 071	12 850 014	-65	139 295	412
69	70	Tele-Fonika Kable S.A. ¹ GK ²	2611	4 138 067	4 199 944	110 093	77 540	3 523
70	78	Grupa Can Pack S.A.	2592	4 136 390	4 220 309	497 866	288 377	3 801
104	140	Słownaft Polska S.A.	4671	3 051 387	3 054 037	9 925	81	34
108	88	Bank BPH S.A. GK ²	6512	2 964 391	b.d.	296 372	600 701	6 162
131	92	Philip Morris International w Polsce	1200	2 640 000	b.d.	b.d.	b.d.	2 805
137	139	PHU Energokrak Sp. z o.o.	4671	2 524 654	2 526 175	4 109	378	61
141		Delphi Poland S.A.	2932	2 449 001	247 252	216 959	b.d.	b.d.
217	361	Mota-Engil Central Europe S.A.	4211	1 468 147	1 490 887	12 715	84 922	2 540
222	230	Alma Market S.A. GK	4719	1 421 887	1 494 992	9 292	33 303	3 044
238	247	Mix-Elektronics S.A.	5143	1 297 388	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
267	306	Orlen Oil Sp. z o.o.	4671	1 122 869	1 131 188	107 311	27 732	447
289	343	Grupa Polska Stal S.A.	4672	1 052 390	1 056 155	2 672	b.d.	1 928
304	330	Grupa Nowy Styl Sp. z o.o.	3101	985 702	b.d.	b.d.	b.d.	5 422
312	267	Polska Grupa Dealerów Sp. z o.o.	4511	958 905	961 319	7 023	b.d.	750
357	339	ComArch S.A. GK	6201	784 612	784 612	40 602	90 585	3 347
391	432	Stalprodukt-Centrostal Sp. z o.o.	4674	641 141	b.d.	b.d.	b.d.	190
470		ZUE S. A. GK	4212	525 341	531 504	27 325	13 496	b.d.
482		Krakchemia S.A.	4675	499 413	b.d.	8 842	711	b.d.
499		Wawel S.A.	1082	474 433	479 256	70 182	52 953	750

¹ spółka akcyjna

² grupa kapitałowa

Źródło: „Rzeczpospolita” – „Lista 500” edycja 14., 24 kwietnia 2012 roku

VI.1.2. Ewidencja działalności gospodarczej prowadzona przez Prezydenta Miasta Krakowa

Dane z Ewidencji Działalności Gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Krakowa obejmują wyłącznie statystykę do momentu wprowadzenia Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) prowadzonej przez Ministra Gospodarki.

Z dniem 1 lipca 2011 roku zaczął obowiązywać rozdział 3 Ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity Dz.U. z 2010 r., Nr 220, poz. 1447 z późn. zm.), w oparciu o który została utworzona Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej, prowadzona w systemie teleinformatycznym przez ministra właściwego do spraw gospodarki, zwana dalej CEIDG. Na podstawie

art. 66 Ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o zmianie Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2009 r., Nr 18, poz. 97) organy ewidencyjne obowiązane były do przeniesienia danych przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą oraz przedsiębiorców, którzy zawiesili wykonywanie działalności gospodarczej, zawartych w dotychczasowej ewidencji, do CEIDG do dnia 31 grudnia 2011 roku. Z dniem przeniesienia do CEIDG wpisu, wójt, burmistrz albo prezydent miasta przestał być organem ewidencyjnym dla przedsiębiorcy, którego wpis przeniesiono. Od 15.11.2011 roku sukcesywnie dokonywano migracji z podsystemu POGOS (w którym prowadzona była gminna ewidencja) do CEIDG, w wyniku czego do 31.12.2011 roku przekazano wszystkie wpisy przedsiębiorców figurujących w Ewidencji Działalności Gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Krakowa. W ewidencji działalności gospodarczej (EDG) prowadzonej przez Prezydenta Miasta Krakowa, w dniu 31 grudnia 2011 roku w Krakowie zarejestrowanych było 74 250 jednostek, czyli mniej o 2,9% (tj. o 2 237). Był to spadek liczby zarejestrowanych podmiotów związany z porządkiem ewidencji prowadzonej przez Prezydenta Miasta Krakowa przed przekazywaniem bazy do CEIDG (przeprowadzono akcję wśród podmiotów gospodarczych, które posiadały nieaktualne wpisy w EDG prowadzonej przez Prezydenta Miasta Krakowa i w związku z tym sukcesywnie wykreślano je z ewidencji). Należy przy tym zauważyć, że w ciągu 2011 roku wzrosła liczba podmiotów rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej.

	2009	2010	2011
Liczba przedsiębiorców ogółem, w tym:	75 673	76 487	74 250
zarejestrowane nowe podmioty gospodarcze	7 781	7 756	7 892
liczba dokonanych zmian	24 989	18 605	15 539
liczba wykreślonych podmiotów gospodarczych	6 990	6 942	10 129

Źródło: Wydział Spraw Administracyjnych UMK

Od lipca 2011 roku, poprzez Punkt Obsługi Przedsiębiorcy (POP) Urzędu Miasta Krakowa można złożyć wniosek elektronicznie do CEIDG.

	2009	2010	2011 ¹
	117	96	49

¹ dane do 31 lipca 2011 roku

Źródło: Wydział Spraw Administracyjnych UMK

Do 31 lipca 2011 roku zarejestrowało się w EDG 49 nowych podmiotów prowadzonych przez obywateli innych państw. Najwięcej z nich pochodziło z Ukrainy – 6 osób, z Włoch – 5 osób, 4 osoby z Wielkiej Brytanii, po 3 osoby z: Białorusi, Francji, Słowacji, po 2 osoby z: Danii, Irlandii, Kazachstanu, Niemiec, Węgier oraz po 1 osobie z: Austrii, Armenii, Bułgarii, Czech, Grecji, Hiszpanii, Holandii, Indii, Litwy, Mongolii, Nepalu, Rosji, Szwecji, Słowenii, Wietnamu.

Tabela VI.7.

Przedsiębiorcy zarejestrowani w UMK w latach 2009-2011

Tabela VI.8.

Liczba nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych przez obywateli w latach 2009-2011

Specjalna Strefa Ekonomiczna – Krakowski Park Technologiczny (SSE – KPT)

VI.2.

Krakowska Specjalna Strefa Ekonomiczna działa od 1997 roku i będzie funkcjonowała do końca 2020 roku. Krakowski Park Technologiczny (KPT) pełni funkcję spółki zarządzającej Krakowską Specjalną Strefą Ekonomiczną oraz Parkiem Technologicznym. Na dzień 31 grudnia 2011 roku, na terenie Krakowskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, 57 firm posiadało ważne zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej, w tym 33 w samym Krakowie i strefie podmiejskiej, ale aż osiem firm posiadało po dwa ważne zezwolenia. Do końca 2011 roku Zarząd Krakowskiego Parku Technologicznego Sp. z o.o. wydał 100 zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie krakowskiej SSE. Niektóre z nich zostały cofnięte

lub wygasty. Zagospodarowanie strefy wynosiło 60,04% powierzchni. Na terenie SSE pracowało ponad 9 788 osób (łącznie: nowe miejsca pracy oraz utrzymane miejsca pracy), a nakłady inwestujących tu firm przekroczyły 1,77 mld PLN.

W 2011 roku nie nastąpiła zmiana udziałowców w spółce.

Tabela VI.9.

**Specjalna Strefa
Ekonomiczna
– Krakowski Park
Technologiczny.
Informacje ogólne
dotyczące lat
2009-2011**

	2009	2010	2011
Powierzchnia (w ha)	528,9343	523,3971	558,7185
Zatrudnienie (w osobach)	8 572	8 936	9 788
Liczba wydanych zezwoleń na działalność w SSE	79	88	100
Liczba firm, które już podjęły działalność	35	48	57
Poniesione nakłady inwestycyjne (w mld PLN)	1,55	1,65	1,77
Docelowa wielkość inwestycji według biznesplanu (w mln PLN)	1 442,8	1 561,7	1 659,0

Źródło: Krakowski Park Technologiczny Sp. z o.o.

Tabela VI.10.

**Udziałowcy
Krakowskiego Parku
Technologicznego
Sp. z o.o. w latach
2009-2011 (w %)**

Udziałowiec	2009	2010	2011
Skarb Państwa	52,184	71,3	71,3
Województwo Małopolskie	10,713	12,7	12,7
Gmina Miejska Kraków	3,586	0,5	0,5
Uniwersytet Jagielloński	10,713	1,3	1,3
Akademia Górniczo-Hutnicza	10,713	12,7	12,7
Politechnika Krakowska	10,713	1,3	1,3
ArcelorMittal Poland S.A.	1,378	0,2	0,2

Źródło: Krakowski Park Technologiczny Sp. z o.o.

KPT, pełniąc funkcję parku technologicznego, wspiera rozwój technologiczny województwa małopolskiego, rozwój przedsiębiorczości, promuje innowacyjność i nowe technologie. Status SSE oraz usługi KPT pozwalają na wspieranie różnorodnych projektów w sposób zintegrowany i kompleksowy. Dzięki tym narzędziom skutecznie realizowana jest misja KPT, mówiąca o rozwoju nowoczesnej gospodarki Małopolski. Oprócz tego, kooperuje w tworzeniu sieci współpracy nauka-biznes, zapewnia promocję i działania marketingowe, a także szkolenia ogólne i specjalistyczne. Wsparciem infrastrukturalnym oraz merytorycznym objęte są przede wszystkim firmy związane ze środowiskiem naukowym oraz akademickim: *spin-off* oraz *spin-out*. Ulgę w podatku dochodowym mogą uzyskać firmy realizujące nowe projekty inwestycyjne, które spełniają równocześnie dwa kryteria – zainwestują na terenie SSE minimum 100 tys. EUR oraz prowadzona przez nie działalność gospodarcza kwalifikuje się do objęcia pomocą publiczną, co szczegółowo reguluje rozporządzenie w sprawie Krakowskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Pomoc publiczna z tytułu inwestycji na terenie Krakowskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej ma formę zwolnień w podatku dochodowym (CIT lub PIT). Do korzystania z pomocy publicznej upoważnia przedsiębiorcę zezwolenie wydawane przez Krakowski Park Technologiczny, jako spółkę zarządzającą specjalną strefą ekonomiczną. Wysokość pomocy publicznej jest zróżnicowana ze względu na wielkość firmy. Małe firmy otrzymują najwyższy poziom pomocy publicznej, który w województwie małopolskim wynosi 70%, średnie firmy mogą liczyć na 60%, duże firmy na 50%.

Istnieją dwa sposoby naliczania pomocy publicznej:

- z tytułu nowo utworzonych miejsc pracy
- z tytułu poniesionych przez przedsiębiorcę nakładów inwestycyjnych w związku z realizacją nowego projektu inwestycyjnego

Podstrefy	Powierzchnia całkowita (ha)	Powierzchnia zagospodarowania (ha)
Kraków Nowa Huta	14,1921	14,1921
Kraków Podgórze	35,7007	27,0214
Kraków Śródmieście	30,0585	16,0051
Ogółem dla Krakowa	79,9513	57,2186
Andrychów	19,4199	19,4199
Bochnia	60,8532	0
Boguchwała	8,0438	0
Bukowno	9,1857	0
Chetmek	11,2346	0
Dobczyce	6,8602	4,9572
Gdów	9,67	0
Krosno	5,7492	0
Książ Wielki	6,715	0
Limanowa	7,1074	1,9479
Niepołomice	207,9849	178,2223
Nowy Sącz	9,3227	5,5879
Oświęcim	14,1387	9,014
Skawina	4,4232	4,4232
Słomniki	1,7255	0
Tarnów	43,7915	34,9008
Wolbrom	16,3	3,57
Zabierzów	7,7	7,7
Zator	28,5417	4,7573
Ogółem	558,7185	331,7191

Źródło: Krakowski Park Technologiczny Sp. z o.o.

AMK Kraków S.A.	Projektowanie urządzeń przemysłowych, oprogramowanie komputerowe
AZ – AL Sp. z o.o.	Produkcja materiałów dla budownictwa
AZ Soft S.A.	Produkcja oprogramowania
CAR Technology Production Sp. z o.o.	Usługi badawczo-rozwojowe, części i akcesoria do samochodów
Capita (Polska) Sp. z o.o.	Audyty, usługi finansowe, rachunkowo-księgowo, doradztwo
Comarch S.A.	Oprogramowanie komputerowe
Dream Lab Onet.pl Sp. z o.o.	Usługi informatyczne
Flying Fish Stasz i Kietkowski S.J.	Usługi informatyczne, usługi badawczo-rozwojowe
Elettric 80 Sp. z o.o.	Usługi informatyczne
Ericpol Telecom Sp. z o.o.	Usługi telekomunikacyjne, informatyczne
Grupa ONET.pl S.A.	Usługi informatyczne

Tabela VI.11.

**Podstrefy SSE
– KPT w 2011 roku**

Tabela VI.12.

**Lista inwestorów w SSE
– KPT (dotyczy podstref
krakowskich i obszaru
podmiejskiego)**

Jagiellońskie Centrum Innowacji Sp. z o.o.	Usługi informatyczne, badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych
ksi.pl Sp. z o.o.	Produkcja oprogramowania komputerowego
Luxoft Poland Sp. z o.o.	Produkcja oprogramowania komputerowego
MageLab Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k.	Tworzenie oprogramowania komputerowego
Mobile Experts Sp. z o.o.	Oprogramowanie telekomunikacyjne
Motorola Solutions Systems Polska Sp. z o.o.	Produkcja oprogramowania
Polski Asphalt Technic Sp. z o.o.	Produkty mineralne niemetaliczne
R.R. Donnelley Europe Sp. z o.o.	Poligrafia
R.R. Donnelley Poland Sp. z o.o.	Poligrafia
Man Trucks Sp. z o.o.	Samochody ciężarowe – Niepołomice
Meiller Polska Sp. z o.o.	Nadwozia do pojazdów – Niepołomice
ACP Polska Sp. z o.o.	Części i akcesoria do samochodów – Niepołomice
Nidec Motors & Actuators (Poland) Sp. z o.o.	Produkcja elementów dla motoryzacji – Niepołomice
FoodCare Sp. z o.o.	Wody mineralne i napoje bezalkoholowe – Niepołomice
Woodward Poland Sp. z o.o.	Projektowanie sterowniczych urządzeń elektrycznych i elektronicznych – Niepołomice
Elettrostandard Polska Sp. z o.o.	Produkcja elementów elektronicznych – Niepołomice
NIFF RUBEER INDUSTRY Sp. z o.o.	Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych – Niepołomice
Polskie Zakłady Zbożowe PZZ w Krakowie	Produkcja przemiału zbóż – Niepołomice
SHELL Polska Sp. z o.o.	Usługi informatyczne, rachunkowości, centrów telefonicznych, audyt – Zabierzów
HCL Poland Sp. z o.o.	Usługi informatyczne, usługi baz danych, usługi badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych – Zabierzów
UBS Service Centre (Poland) Sp. z o.o.	Usługi rachunkowości, audyt, kontrola ksiąg – Zabierzów
Bahlsen spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k.	Produkcja ciastek i ciastek pakowanych – Skawina

Źródło: Krakowski Park Technologiczny Sp. z o.o.

VI.3. *Handel*

VI.3.1. *Nowoczesne powierzchnie handlowe*

Całkowita podaż nowoczesnej powierzchni handlowej² w Krakowie pod koniec 2011 roku wynosiła 489 300 m². W minionym roku na rynek dostarczono 47 500 m² powierzchni w jednym nowym projekcie – Futura Park oraz w rozbudowanym centrum handlowym M1. W 2011 roku ukończono również takie wolnostojące obiekty handlowe jak Makro Cash and Carry (ulica Zakopiańska) i Castorama (Sosnowiecka) oraz rozbudowano sklep IKEA.

² Nowoczesne centra handlowe o powierzchni powyżej 5 000 m², z wyłączeniem samodzielnych obiektów wolnostojących

Rynek powierzchni handlowej zaczął rozwijać się na początku lat 90-tych, wraz z otwarciem pierwszych dużych hipermarketów, takich jak Carrefour, Tesco czy Real.

Pod względem rocznego przyrostu podaży najbardziej znaczące były lata: 2001 – kiedy ukończono centra handlowe M1 oraz Plaza Center, 2006 – w którym na rynku pojawiła się Galeria Krakowska oraz 2009 – kiedy otworzono jedno z największych centrów handlowych w Polsce – Bonarka City Center. Do 2011 roku prawie wszystkie obiekty handlowe obecne w Krakowie były tradycyjnymi centrami handlowymi, jedynie Zakopianka stanowiła park handlowy. W październiku 2011 roku Neinver, hiszpański deweloper ukończył budowę centrum Futura Park w Modlniczce pod Krakowem. Jest to kompleks łączący w jednym miejscu park handlowy oraz centrum wyprzedażowe (Factory Outlet). Pod względem oferty handlowej i obecnych najemców najbogatszą ofertę prezentują Galeria Krakowska, Bonarka City Center oraz Galeria Kazimierz. W Krakowie znajdują się również sklepy typu DIY („do it yourself” – „zrób to sam”) takie jak Castorama, Praktiker, Obi i Leroy Merlin, jak również wolnostojący sklep IKEA, reprezentujący branżę wyposażenia wnętrz.

Centrum handlowe	Data ukończenia	Powierzchnia GLA ¹ (w m ²)	Deweloper
Bonarka City Center	2009	91 000	Trigranit & Immoeast
Galeria Krakowska	2006	57 700	ECE
Zakopianka	1998	52 850	Cefic
M1	2001/2011	50 800	Metro
Futura Park	2011	39 000	Neinver
Galeria Kazimierz	2005	36 000	GTC

¹ GLA (Gross Leasable Area – Powierzchnia Najmu Brutto)

Źródło: Colliers International w: *Krakowski Rynek Nieruchomości – Raport 2011*, wyd. UMK

Tabela VI.13.

Największe projekty handlowe w Krakowie

Inwestor	Lokalizacja	Powierzchnia zabudowy	Powierzchnia użytkowa
IKEA Property Poland	ul. Conrada 66	17 328	24 675
Castorama Polska Sp. z o.o.	ul. Sosnowiecka 147	9 429	9 613
S. L. Kałafut	ul. Powstańców Wielkopolskich 18 b	2 308	2 403
Tal & Co Management	ul. Ćwiklińskiej 14	4 025	3 841
Pracownia inż. Klotoida	ul. Bochenka 16 a	674	1 253
Lidl Polska Sp. z o.o.	os. Piastów 63	1 343	1 200
Apollo-Rida Management Sp. z o.o.	al. Pokoju 67	8 097	7 983
Buma Inwestor	ul. Bora-Komorowskiego 25 b	1 074	17 095
Jerzy Radziszowski	ul. Schweitzera 7	276	759
Halina i Marian Biegun	ul. Sosnowiecka 85	436	767
Makro Cash and Carry Polska	ul. Zakopiańska 70 a	11 343	10 823
ACAR Developer Sp. z o.o.	ul. Tyniecka 118 E	859	757

Źródło: Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Krakowie

Tabela VI.14.

Sklepy średnie i duże oddane do użytkowania w 2011 roku

Tabela VI.15.
Powierzchnie magazynowe i hale produkcyjne oddane do użytkowania w 2011 roku

Inwestor	Adres/ lokalizacja	Branża	Powierzchnia ogółem	Powierzchnia sprzedażowa
EVERO	ul. Wrobela 2	hala produkcyjna	1 296	1 280
PPHU Presko	ul. Półtanki 27 b	2 hale magazynowe	1 717	1 717
F. H. Midex Sp.J.	ul. Dąbka 22 A	hala magazynowa	4 918	5 114
Metal Sevice	ul. Wrobela dz. 278/1	hala produkcyjna	2 978	2 978
Liberta	ul. Zawita 56	hala magazynowa	1 439	1 400
PUH Frapol	ul. Mierzeja Wiślana 8	hala produkcyjna i magazynowa	4 969	4 650
CB Panel System	ul. Półtanki 29 g	hala usług motoryzacyjnych	4 875	5 341
Hurtownia obuwia Janmar	ul. Mierzeja Wiślana dz. 30/57	magazynowo-handlowo- usługowa	4 462	5 370
Partner Telekom Sp.z o.o.	ul. Sołtysowska 22	biurowo-magazynowa	370	907
MIG Sp.z o.o.	ul. Kosiarzy 6 c	hala magazynowa	698	670
Małopolska Agencja Rozwoju Miasta	ul. Nad Drwiną 10	4 budynki produkcyjno- usługowe	14 063	14 589
ALstar J. Kotynia Sp.z o.o.	ul. Zawita 61 c	budynek fitness	292	708
Piekarnia Awiteks	ul. Mistrzejowicka 51	magazynowo-handlowy	3 405	3 686
PUPH Colorex	ul. Łuczanowicka 30	hala produkcyjna	2 125	2 203
CB Panel System	ul. Półtanki 29 g	hala usług motoryzacyjnych	4 306	4 660
Schwinn Polska	ul. Nad Drwiną 4	hala magazynowo- produkcyjna	2 264	2 402
PUPH Colorex	ul. Łuczanowicka 30	budynek magazynowy	664	1 265
Consofrut Polska Sp.z o.o.	ul. Christo Botewa 4	centrum logistyczne	8 836	9 470
Rafał Iwanicki	ul. Półtanki 22	hala magazynowa	2 317	2 162

Źródło: Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Krakowie

VI.3.2. Targowiska

W 2011 roku w Krakowie funkcjonowało 27 różnych targowisk, w tym 16 na terenach należących do Gminy Miejskiej Kraków oraz pozostałe na terenach należących do osób fizycznych lub prawnych.

Wpływy do budżetu Miasta Krakowa wyniosły:

- z tytułu opłat targowych – 2 856 000 PLN (w 2010 roku – 3 342 000 PLN)
- z tytułu czynszu dzierżawnego z placów targowych – 1 881 000 PLN (w 2010 roku – 1 926 000 PLN)
- z tytułu czynszu dzierżawnego na Rynku Głównym i pozostałych terenach gminnych – 2 656 000 PLN (w 2010 roku – 2 470 000 PLN)

Tabela VI.16.

Targowiska w Krakowie
w 2011 roku

	Adres	Powierzchnia (w m ²)	Właściciel terenu
Dzielnica I Stare Miasto			
Stary Kleparz	ul. św. Filipa	6 079	Gmina Miejska Kraków
Nowy Kleparz	ul. Długa	4 348	Gmina Miejska Kraków
Plac Nowy	ul. Estery	3 342	Gmina Miejska Kraków
Krakowskie Kwaciarki	Rynek Główny	165	Gmina Miejska Kraków
Dzielnica II Grzegórzki			
Unitarg	ul. Grzegórzecka	5 409	Gmina Miejska Kraków
Dzielnica IV Prądnik Biały			
Plac Imbramowski	pl. Imbramowski	21 810	Gmina Miejska Kraków
Azory	ul. Chełmońskiego	584	Gmina Miejska Kraków
Dzielnica V Krowodrza			
Plac Nowowiejski	ul. J. Lea	2 206	Gmina Miejska Kraków UJ
Giełda Rotunda	ul. Oleandry	1 730	
Dzielnica VI Bronowice			
Plac Rydla	ul. Młodej Polski i Jadwigi	1 813	Gmina Miejska Kraków
Plac Targowy KPPU	z Łobzowa ul. Balicka	76 493	KPPU Sp. z o.o.
Dzielnica VII Zwierzyniec			
Plac Na Stawach	ul. Senatorska	3 211	Gmina Miejska Kraków
Dzielnica VIII Dębniki			
Rynek Dębnicki	Rynek Dębnicki	1 599	Gmina Miejska Kraków
Dzielnica IX Łągowieki-Borek Fałęcki			
Targowisko Borek	ul. Orzechowa	4 802	Just Sp. z o.o.
Dzielnica XI Podgórze Duchackie			
Manhattan	ul. Białoruska	3 120	SM
Beskidy	ul. Beskidzka/Witosa	3 360	SM
Dzielnica XII Bieżanów-Prokocim			
Targowisko Jerzmanowskiego–Nowy Prokocim	ul. Na Kozłowie ul. Jerzmanowskiego	744 3 820	Gmina Miejska Kraków SM
Dzielnica XIII Podgórze			
Tandeta	ul. Krzywda	23 054	Gmina Miejska Kraków
King	ul. Krzywda	11 984	KCHT SP. z o.o.
Efekt S.A.	ul. Półtanki	71 509	EFEKT S.A.
Centrum–Kalicki	ul. Christo Botewa	2 200	osoba fizyczna
Dzielnica XV Mistrzejowice			
Złoty Wiek	ul. Ks. Jancarza	2 886	Gmina Miejska Kraków
Piastów	i ul. Nagłowicka os. Piastów	4 176	Gmina Miejska Kraków

	Adres	Powierzchnia (w m ²)	Właściciel terenu
Dzielnica XVI Bieńczyce			
Tomex Bieńczyce	ul. Bieńczycka ul. Kocmyrzowska	21 588 4 499 + 1 321	osoba fizyczna Agencja Handlowa Sp. z o.o. osoby fizyczne
Dzielnica XVIII Nowa Huta			
Bulwar	os. Wandy	4 193	Gmina Miejska Kraków

Źródło: Wydział Spraw Administracyjnych UMK oraz Wydział Podatków i Opłat UMK

VI.4. *Koncesje wydawane przez Prezydenta Miasta Krakowa*

Tabela VI.17.

**Koncesje i zezwolenia¹
na sprzedaż alkoholu
wydane w latach
2009-2011**

	2009	2010	2011
Sklepy	1 238	1 692	1 368
Lokale gastronomiczne	948	1 121	1 145
Zezwolenia cateringowe	53	60	62
Zezwolenia na wyprzedaż posiadanych zapasów	61	24	50
Zezwolenia jednorazowe (na imprezy)	390	581	546
Ogółem	2 690	3 478	3 171

¹ zezwolenia na sprzedaż alkoholu są wydawane dla lokali gastronomicznych na 5 lat, a w przypadku sprzedaży detalicznej na 3 lata

Źródło: Wydział Spraw Administracyjnych UMK

Tabela VI.18.

**Funkcjonujące
zezwolenia na sprzedaż
alkoholu na koniec lat
2009-2011**

	2009	2010	2011
Sklepy	3 169	3 473	3 568
Lokale gastronomiczne	3 053	3 186	3 216
Zezwolenia cateringowe	67	74	96
Ogółem	6 289	6 733	6 880

Źródło: Wydział Spraw Administracyjnych UMK

Tabela VI.19.

**Liczba punktów
sprzedaży¹ alkoholu na
koniec lat 2009-2011**

	2009	2010	2011
Sklepy	1 228	1 307	1 320
Lokale gastronomiczne	1 200	1 245	1 268
Ogółem	2 428	2 552	2 588

¹ jeden punkt sprzedaży może posiadać od 1 do 3 zezwoleń

Źródło: Wydział Spraw Administracyjnych UMK

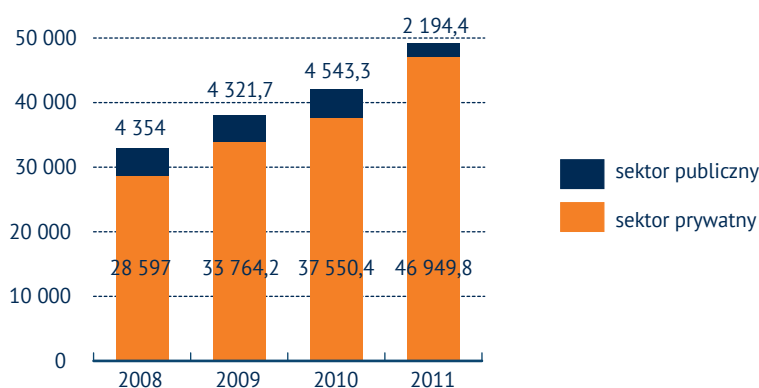
Wpływy do budżetu Miasta Krakowa z tytułu wydania i korzystania z funkcjonujących koncesji na sprzedaż alkoholu wyniosły w 2011 roku 17 548 799 PLN, wobec 17 306 743 PLN w 2010 roku.

Wielkość sprzedaży w jednostkach sektora przedsiębiorstw

VI.5.1.

W 2011 roku nastąpił duży wzrost wielkości przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług w sektorze przedsiębiorstw wśród krakowskich podmiotów gospodarczych: o 16,7% względem roku poprzedniego. Bardzo duży wzrost miał miejsce w sektorze prywatnym: aż o 25%, natomiast w sektorze publicznym nastąpił spadek aż o 51,7%. Tak duże zmiany udziałów wynikały zapewne z prywatyzacji Tauton-a. Dynamika przychodów w poszczególnych sekcjach PKD była zdecydowanie bardziej zróżnicowana niż w ubiegłym roku, zarówno pomiędzy sekcjami, jak i pomiędzy sektorem prywatnym i publicznym. Największą dynamikę przychodów odnotowano w sekcjach: „przemysł” – 29,7%, „zakwaterowanie i gastronomia” – 24,5%, „administrowanie i działalność wspierająca” – 22,7%, „transport i gospodarka magazynowa” – 14,3%. Spadek przychodów został odnotowany tylko w sekcji „handel; naprawa pojazdów samochodowych” – aż o 15,4%, ale w dziale „handel detaliczny” miał miejsce wzrost o 18,5%. Wśród wszystkich działów sekcji największy wzrost miał miejsce w „produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych”: aż o 44,8%.

Ze względu na zmianę udziału liczby firm w sekcji „wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, gaz, parę wodną i gorącą wodę”, zmieniła się struktura przychodów ze sprzedaży oraz wielkość poszczególnych udziałów. Największy udział ma obecnie „przemysł” – 56%, „budownictwo” – 18%, „informacja i komunikacja” – 6%.

Wykres VI.2.

Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług w sektorze przedsiębiorstw w Krakowie w latach 2008-2011 (w mln PLN)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Sekcje PKD	Wielkość przychodów (w tys. PLN)	Wskaźnik zmian (2010=100)
Sektor przedsiębiorstw ogółem, w tym:	49 144 160	116,7
przetwórstwo przemysłowe	20 001 915	122,1
budownictwo	8 654 624	112,2
informacja i komunikacja	2 923 064	112,8
administrowanie i działalność wspierająca ¹	1 189 905	122,7
transport i gospodarka magazynowa	1 187 480	114,3
obsługa rynku nieruchomości ¹	919 891	109,2
zakwaterowanie i gastronomia ¹	796 360	124,5
handel; naprawa pojazdów samochodowych ¹	-	84,6

¹ zastosowano skróconą nazwę poziomów klasyfikacji z PKD 2007

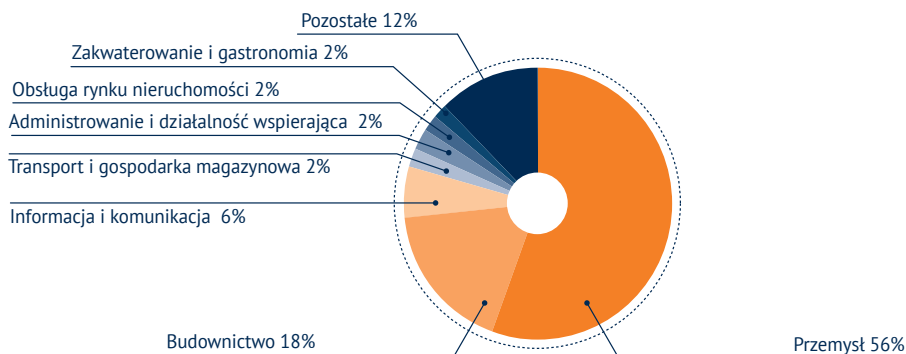
Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Tabela VI.20.

Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług w sektorze przedsiębiorstw w Krakowie w 2011 roku według wybranych sekcji PKD 2007

Wykres VI.3.

Struktura przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług w 2011 roku w sektorze przedsiębiorstw w Krakowie według wybranych sekcji PKD

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

VI.5.2. Wyniki finansowe przedsiębiorstw

W 2011 roku wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw (524 podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosiła 50 i więcej osób, poza przedsiębiorstwami branży rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej) były zdecydowanie lepsze niż w roku ubiegłym. Przychody z całokształtu działalności wzrosły o 15,4%, natomiast koszty ich uzyskania o 15,8%.

Wynik finansowy dla działalności gospodarczej wyniósł 3 895,5 mln PLN i był o 11,2% wyższy niż rok wcześniej. Na jego poziom wpłynął korzystniejszy wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (4 089,5 mln PLN – wzrost o 10,1% w ujęciu rocznym). Wynik finansowy brutto wyniósł 3 895,5 mln PLN, tj. o 11,2% więcej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

Obciążenia wyniku finansowego brutto podatkiem dochodowym w kwocie 766,1 mln PLN, wpłynęły na ostateczny wynik finansowy netto, który ukształtował się na poziomie 3 129,4 mln PLN (o 9,4% wyższym w skali roku).

Wartość aktywów obrotowych wyniosła 27 089,8 mln PLN i była o 11% wyższa niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

Tabela VI.21.

Podstawowe wyniki finansowe przedsiębiorstw i relacje ekonomiczne w latach 2009-2011

	2009	2010	2011
Przychody z całokształtu działalności (w mln PLN)	86 742,1	88 818,6	102 712,3
Wyniki finansowe brutto (saldo w mln PLN)	2 895,2	3 503,0	3 895,5
Wyniki finansowe netto (saldo w mln PLN)	2 406,5	2 860,8	3 129,4
Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności ¹ (w %)	96,7	96,1	96,2
Wskaźnik rentowności obrotu netto ² (w %)	2,8	3,2	3,0

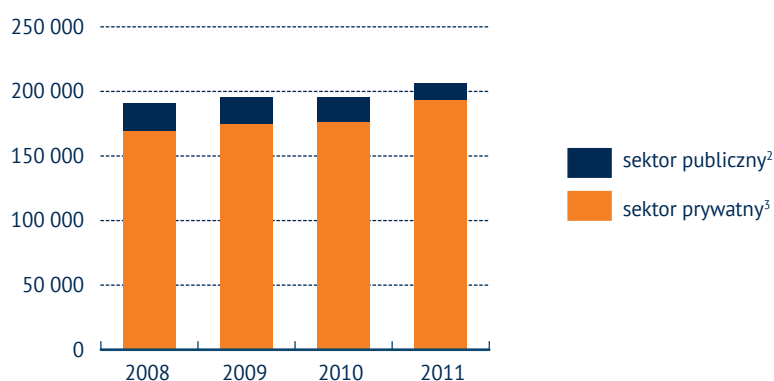
¹ relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności

² relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

W Krakowie przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹ w 2011 roku wzrosło o 5,3%, a jego dynamika w poszczególnych sekcjach była większa niż w 2010 roku. Ogólna liczba pracujących w Krakowie w kolejnych kwartałach 2011 roku systematycznie rosta. Pomimo rosnącej liczby pracujących ogółem, zwraca uwagę spadek w niej udziału sektora publicznego aż o 35,1%. Spadek ten dotyczył sekcji: „wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną” oraz „administrowanie i działalność wspierająca” i był związany z prywatyzacją firmy Tauron. Na koniec roku w sektorze prywatnym pracowało 93,6% ogółu pracujących w sektorze przedsiębiorstw. Wzrost zatrudnienia w sektorze prywatnym wyniósł 9,9%.

Wzrost zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw dotyczył prawie wszystkich sekcji PKD 2007. Największy, dwucyfrowy wzrost, miał miejsce w sekcji PKD: „zakwaterowanie i gastronomia” (14,0%). W pozostałych sekcjach wzrost kształtował się na poziomie 1-6%. Wzrost zatrudnienia objął również „handel; naprawę pojazdów samochodowych”, przy czym dotyczył głównie handlu detalicznego. Natomiast w sekcji „administrowanie i działalność wspierająca” miał miejsce spadek zatrudnienia o 4,9%, czyli nastąpiła korekta zatrudnienia w stosunku do 2010 roku, w którym to odnotowano wzrost o 17,8%.

Wykres VI.4.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹ w Krakowie w latach 2008-2011

¹ do sektora przedsiębiorstw są zaliczane podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa (z wyłączeniem działalności usługowej); rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, wodę; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego, napraw pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego; hoteli i restauracji; transportu, gospodarki magazynowej i łączności; obsługi nieruchomości, wynajmu maszyn i urządzeń bez obsługi oraz wypożyczania artykułów użytku osobistego i domowego, informatyki, działalności gospodarczej pozostałej; odprowadzania i oczyszczania ścieków, działalności związanej z kulturą, rekreacją i sportem oraz działalności usługowej pozostałej

² do sektora publicznego zalicza się ogół podmiotów gospodarki narodowej, grupujących własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego

³ do sektora prywatnego zalicza się ogół podmiotów gospodarki narodowej, grupujących własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału podmiotów sektora prywatnego

Pojęcia stosowane w statystyce publicznej, www.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Sekcja PKD	Przeciętna liczba zatrudnionych (w osobach)	Wskaźnik zmian (2010=100)	Pracujący (w osobach)	Wskaźnik zmian (2010=100)
Ogółem, w tym:	206 250	105,3	215 737	104,1
handel; naprawa pojazdów samochodowych ¹	64 701	101,4	66 889	100,7
przetwórstwo przemysłowe	42 274	105,7	43 340	105,5
budownictwo	20 028	106,0	23 559	103,3
administrowanie i działalność wspierająca	15 378	95,1	15 982	93,1

Tabela VI.22.

Przeciętne zatrudnienie i pracujący w sektorze przedsiębiorstw w Krakowie w 2011 roku według wybranych sekcji PKD 2007

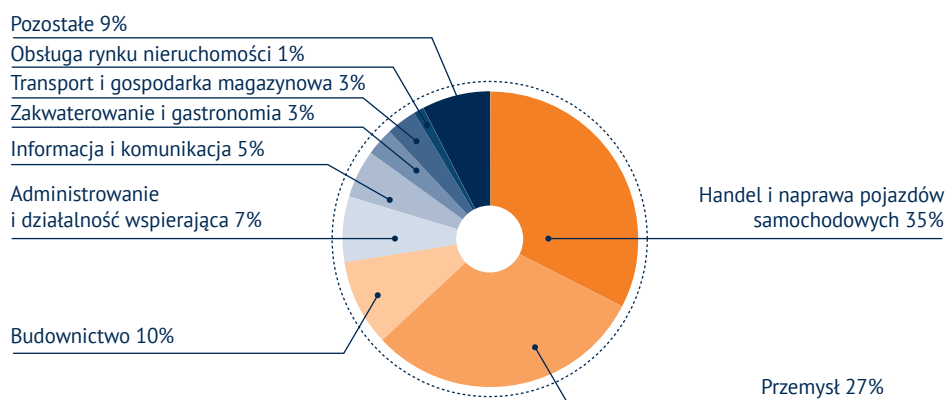
Sekcja PKD	Przeciętna liczba zatrudnionych (w osobach)	Wskaźnik zmian (2010=100)	Pracujący (w osobach)	Wskaźnik zmian (2010=100)
informacja i komunikacja	10 879	106,0	10 638	100,3
transport i gospodarka magazynowa	7 839	106,6	8 593	113,6
zakwaterowanie i gastronomia ¹	7 566	114,0	7 950	110,5
obsługa rynku nieruchomości	3 010	102,6	3 108	103,5

¹ zastosowano skróconą nazwę poziomów klasyfikacji z PKD 2007

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Wykres VI.5.

Udział poszczególnych sekcji PKD w zatrudnieniu w sektorze przedsiębiorstw w Krakowie w 2011 roku

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

VI.6.1. Bezrobocie

W okresie I-XII 2011 roku w Grodzkim Urzędzie Pracy w Krakowie zarejestrowały się 28 702 osoby, tj. o 11,3% mniej niż rok wcześniej (w analogicznych okresach w 2010 roku było 32,4 tys. osób, o 6,9% więcej niż rok wcześniej). Jednocześnie, w omawianym okresie, z ewidencji wyrejestrowano 28 024 osoby, wobec 29 675 osób w 2010 roku. Na koniec 2011 roku zarejestrowanych było 19 400 bezrobotnych, w tym 9 928 kobiet, które stanowiły 51,2%. W ciągu roku wzrosła liczba zarejestrowanych bezrobotnych o 3,6%, czyli o 678 osób. Prawa do zasiłku nie posiadało 81,1% bezrobotnych, podczas gdy w końcu grudnia 2010 roku odsetek ten był wyższy o 0,2 punkty proc. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Krakowie w ciągu roku wzrosła z 4,7% do 4,9%. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w okresie od lutego do kwietnia (po 5,0%). W kolejnych miesiącach udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób aktywnych zawodowo obniżył się do poziomu 4,6%. W końcu grudnia wskaźnik ten wynosił 4,9%.

Główne tendencje na krakowskim rynku pracy:

- w populacji osób bezrobotnych większość stanowiły kobiety – 51,2% (wobec 51,0% w 2010 roku)
- w strukturze osób bezrobotnych według wieku:
  - » dominowały osoby w przedziale 25-34 lata – 5 928 osób – 31,7% (wobec 31% w 2010 roku)
  - » w przedziale 45-54 lata – 4 296 osób – 22,9% (wobec 23% w 2010 roku)
- w strukturze osób bezrobotnych według wykształcenia:
  - » przeważały osoby z wykształceniem wyższym, stanowiąc 25% oraz policealnym i średnim zawodowym – 23% (natomiast w 2010 roku – po 24%)
- w strukturze osób bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy:
  - » najwięcej osób zarejestrowanych było w przedziale od 1-3 miesięcy bez pracy – 22% (wobec 20,5% w 2010 roku) od 6-12 miesięcy bez pracy – 20% (wobec 21,5% w 2010 roku)
- w strukturze osób bezrobotnych według stażu pracy:

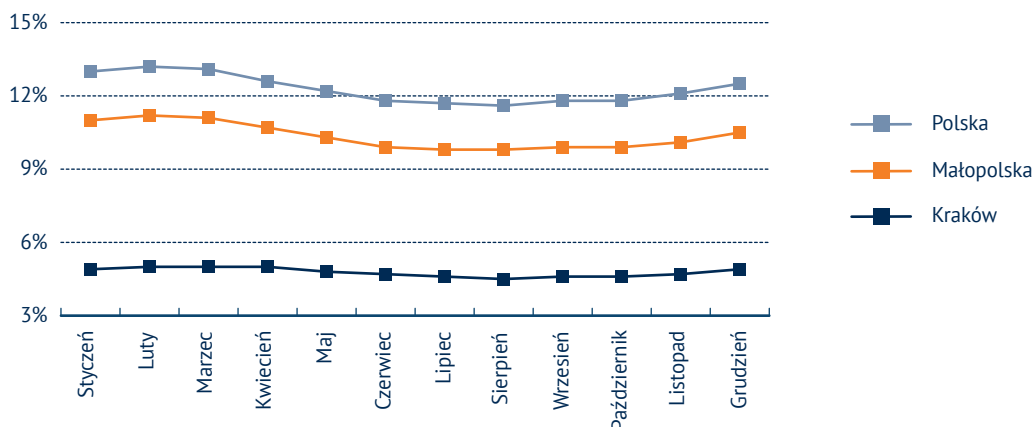

- » zmieniły się udziały poszczególnych grup, dominowały osoby ze stażem w przedziale 1-5 lat – 19%, a bez stażu pracy – 16% (wobec 21,5% w 2010 roku)
- liczba osób niepełnosprawnych wzrosła o 157 osób – z 1 434 do 1 591
- wzrosła liczba osób pobierających zasiłki dla bezrobotnych: z 3 509 do 3 665 osób
- w ciągu roku wyrejestrowały się 28 024 osoby (wobec 29 675 osób w 2010 roku), co średnio na miesiąc dało 2 335 osób (wobec 2 473 w 2010 roku)
- zgłoszono 15 390 wolnych miejsc pracy (wobec 19 332 w 2010 roku)
- zaktywizowano 2 178 osób w poszczególnych programach (wobec 4 885 osób w 2010 roku)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kraków	5,5	3,8	2,8	4,2	4,7	4,9
Województwo małopolskie	11,4	8,8	7,6	9,7	10,4	10,5
Polska	14,9	11,4	9,5	11,9	12,3	12,5

¹ stan na dzień 31 grudnia danego roku

Źródło: Grodzki Urząd Pracy w Krakowie

Źródło: Opracowano na podstawie danych Grodzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

	Polska		Małopolska		Kraków		
	Liczba bezrobotnych	w tym kobiet	Liczba bezrobotnych	w tym kobiet	Ogółem	w tym kobiet	w tym z prawem do zasiłku
Styczeń	2 105,0	1 080,5	152,1	79,2	19,8	9,9	3,8
Luty	2 150,2	1 097,9	155,6	80,3	20,4	10,1	3,8
Marzec	2 133,9	1 093,7	154,4	80,0	20,5	10,2	3,8
Kwiecień	2 043,5	1 060,5	148,4	77,8	20,3	10,1	3,6
Maj	1 962,6	1 034,2	141,5	75,4	19,5	9,7	3,5
Czerwiec	1 883,3	1 008,3	136,1	73,7	19,0	9,5	3,6
Lipiec	1 863,2	1 012,1	134,7	74,3	18,5	9,4	3,5
Sierpień	1 855,3	1 019,7	134,5	75,2	18,3	9,5	3,5
Wrzesień	1 861,7	1 024,6	135,2	75,9	18,4	9,6	3,4
Październik	1 867,6	1 026,1	136,0	76,1	18,5	9,6	3,5
Listopad	1 914,9	1 041,4	139,6	77,5	18,9	9,8	3,6
Grudzień	1 982,7	1 060,2	145,1	78,8	19,4	9,9	3,7

Źródło: Grodzki Urząd Pracy w Krakowie oraz Główny Urząd Statystyczny

Tabela VI.23.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2006-2011¹ (w %)

Wykres VI.6.

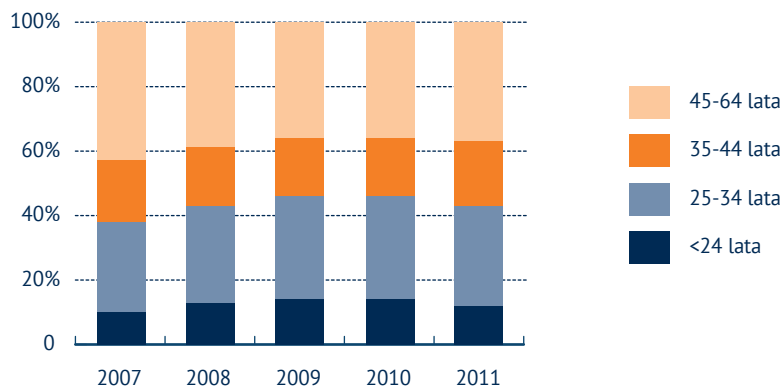
Stopa bezrobocia według miesięcy w 2011 roku (w %)

Tabela VI.24.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Krakowie, w tym kobiet – na tle Polski i województwa małopolskiego według miesięcy w 2011 roku (w tys. osób)

Wykres VI.7.

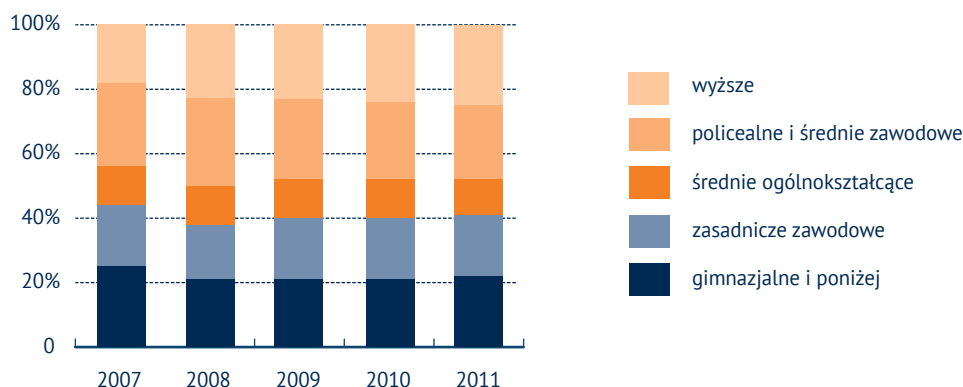
Struktura bezrobotnych według wieku w Krakowie w latach 2007-2011 (w %)

Źródło: Opracowano na podstawie danych Grodzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Wykres VI.8.

Struktura bezrobotnych według wykształcenia w Krakowie w latach 2007-2011 (w %)

Źródło: Opracowano na podstawie danych Grodzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Wśród osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy najwięcej osób zarejestrowanych w grudniu 2011 roku stanowiły osoby bez wykształcenia średniego – 40,3% wszystkich zarejestrowanych osób bezrobotnych oraz osoby długotrwale bezrobotne – 39,0% ogółu zarejestrowanych.

Tabela VI.25.

Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy¹ w Krakowie w latach 2010-2011

	2010	2011
Liczba bezrobotnych ogółem, w tym:	18 722	19 400
kobiety	9 557	9 928
Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy:		
do 25. roku życia	2 593	2 338
osoby, które ukończyły szkołę wyższą, do 27. roku życia	682	590
długotrwale bezrobotni	6 317	7 567
powyżej 50. roku życia	4 893	5 364
bez kwalifikacji zawodowych	4 657	4 924
niepełnosprawni	1 434	1 591
kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	1 047	1 009
bez doświadczenia zawodowego	4 341	4 110

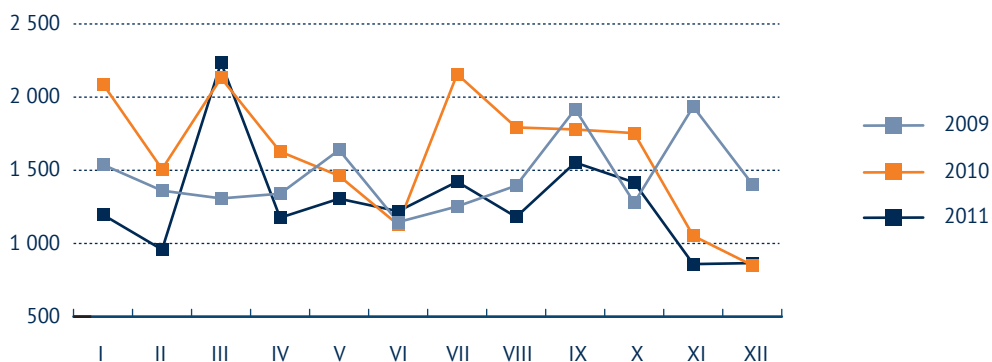
	2010	2011
bez wykształcenia średniego	7 581	7 813
samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18. roku życia	1 107	1 431
osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	335	375

¹ stan na dzień 31 grudnia danego roku

Źródło: Grodzki Urząd Pracy w Krakowie

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Liczba ofert w ciągu miesiąca	1 196	958	2 236	1 176	1 306	1 220	1 422	1 181	1 553	1 417	859	866
Liczba niewykorzystanych ofert	1 508	1 643	2 390	2 266	2 298	2 408	2 898	1 790	2 008	1 800	1 310	1 078

Źródło: Grodzki Urząd Pracy w Krakowie

Źródło: Opracowano na podstawie danych Grodzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W 2011 roku Grodzki Urząd Pracy w Krakowie kontynuował realizację projektu systemowego p.n. *Różne drogi – jeden cel*, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 6.1.3. Priorytetu VI Programu Operacyjnego *Kapitał Ludzki 2007-2013*, o budżecie 4 450 800 PLN, w tym dofinansowanie w kwocie 3 783 180 PLN (w 2010 roku kwota wynosiła 7 mln PLN, w tym 6,3 mln PLN pochodziło z dofinansowania).

Z projektu skorzystało 414 osób (214 kobiet i 200 mężczyzn), wobec 1 210 osób w 2010 roku. Celem programu były działania służące aktywizacji oraz zwiększeniu szans na zatrudnienie osób przebywających w rejestrach Grodzkiego Urzędu Pracy w Krakowie. Beneficjenci zostali objęci wybranymi usługami i instrumentami rynku pracy. Grupę docelową stanowiły wszystkie osoby bezrobotne, w tym głównie osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Każdy z beneficjentów został objęty Indywidualnym Planem Działania, którego zadaniem było zdiagnozowanie predyspozycji i potrzeb zawodowych uczestnika oraz skierowanie go na najbardziej adekwatną formę wsparcia. W konsekwencji wdrożenia planów działań, ścieżkę:

- A – staże – rozpoczęło 187 osób (140 kobiet, 47 mężczyzn)
- B – szkolenia zawodowe – podjęły 32 osoby (1 kobieta, 31 mężczyzn)
- C – obejmującą udział w szkoleniu z zakresu przedsiębiorczości oraz przyznanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej – podjęło 195 osób (73 kobiety, 122 mężczyzn)

Zakładanym rezultatem uczestnictwa w szkoleniach było udokumentowane podniesienie lub aktualizacja kwalifikacji zawodowych, odbycie stażu miało na celu wzbogacenie cenionego doświadczenia zawodowego, a środki finansowe w postaci bezzwrotnej dotacji miały ułatwić nowym przedsiębiorcom wejście na konkurencyjny rynek towarów i usług.

Tabela VI.26.

Liczba zgłoszonych i niewykorzystanych ofert pracy na koniec danego miesiąca w 2011 roku

Wykres VI.9.

Liczba zgłoszonych ofert pracy na koniec danego miesiąca w latach 2009-2011

Udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką ukończyło 410 osób (212 kobiet, 198 mężczyzn). W ramach projektu, szkolenia zawodowe z przedsiębiorczości ukończyło 227 osób (74 kobiety, 153 mężczyzn), staże w wymiarze 3-6 miesięcy odbyły 183 osoby (138 kobiet, 45 mężczyzn), a środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, w wysokości 18 000 PLN przyznano i wypłacono 183 osobom (68 kobietom, 115 mężczyznom).

Efektom realizacji projektu było samozatrudnienie lub podjęcie pracy (w okresie obejmującym 3 miesiące od zakończenia udziału) przez 268 osób (130 kobiet, 138 mężczyzn), tj. ~64,73%, w tym: 65 osób w przedziale wiekowym 15-24 r.ż., 43 osoby w wieku 50-64 lat, 66 osób długotrwale bezrobotnych, 9 osób niepełnosprawnych oraz 117 pozostałych osób, spoza wymienionych grup.

Do wszystkich beneficjentów, którzy zakończyli udział w projekcie, rozesłano ankietę ewaluacyjną, która miała zbadać poziom satysfakcji uczestnika z udzielonego mu wsparcia. Analiza uzyskanych od respondentów odpowiedzi wskazuje, iż oczekiwania wynikające z uczestnictwa zostały spełnione u ponad 95% ankietowanych. Zdaniem 93% beneficjentów projekt przyczynił się do podniesienia samooceny i wiary we własne możliwości, ponad 96% uczestników zadeklarowało chęć skorzystania z dalszego wsparcia GUP, a 99% poleciłoby projekt innej osobie bezrobotnej.

Projekt stanowił próbę poprawy sytuacji osób bezrobotnych na terenie Gminy Miejskiej Kraków, służył także promocji i rozwojowi przedsiębiorczości w regionie. Wsparcie udzielane było zgodnie z założeniami zasady równych szans kobiet i mężczyzn.

Tabela VI.27.

Liczba osób, które wzięły udział w projekcie Różne drogi – jeden cel w latach 2009-2011

	2009	2010	2011
Ogółem (w tym kobiety)	989 (607)	1 210 (706)	414 (214)
W szczególnej sytuacji, w tym:			
powyżej 50. roku życia	232	242	64
do 25. roku życia	217	326	153
osób niepełnosprawnych	58	58	15
osób długotrwale bezrobotnych	330	312	90

Źródło: Grodzki Urząd Pracy w Krakowie

Tabela VI.28.

Struktura wszystkich działań aktywizujących bezrobotnych w latach 2009-2011

	Liczba osób			Udział (w %)
	2009	2010	2011	
Szkolenia	1 518	1 977	785	36
Staże	1 172	1 758	470	22
Prace interwencyjne	33	54	70	3
Roboty publiczne	81	107	80	4
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	296	471	224	10
Przygotowanie zawodowe	48	22	0	0
Prace społecznie użyteczne	433	450	540	25
Praca w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	24	46	9	0
Ogółem	3 605	4 885	2 178	100

Źródło: Grodzki Urząd Pracy w Krakowie

	2009	2010	2011
Awizacje zwolnień grupowych			
liczba zakładów pracy	35	17	20
awizowana liczba osób do zwolnienia	3 079	857	1 226
Dokonane zwolnienia grupowe			
liczba zakładów pracy	37	18	17
liczba osób zwolnionych	2 431	1 451	908

Źródło: Grodzki Urząd Pracy w Krakowie

Tabela VI.29.

Informacje dotyczące zwolnień grupowych w Krakowie w latach 2009-2011

Inwestycje w Małopolsce i w Krakowie w latach 2009-2010³

Skumulowana wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), zrealizowanych w Krakowie w latach 1989-2010, osiągnęła 8 936,6 mln USD. Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych zrealizowanych w Małopolsce w całym okresie od 1989 do 2010 roku wyniosła 14 052 mln USD. Udział regionu w strumieniu inwestycji trafiających do Polski można oszacować na około 8%.

W Małopolsce zarówno w 2009, jak i w 2010 roku, największe znaczenie miały nakłady inwestycyjne na przedsięwzięcia *greenfield*, tj. budowę lub rozbudowę nowych zakładów produkcyjnych lub placówek usługowych zrealizowanych przez podmioty zagraniczne. Stanowiły one blisko $\frac{2}{3}$ kapitału zagranicznego zaangażowanego w 2009 roku oraz blisko połowę środków wydatkowanych w 2010 roku. W latach 2009-2010 ich udział przewyższał średnią dla całego okresu po 1989 roku, w którym tego rodzaju wydatki stanowiły około $\frac{1}{3}$ ogółu nakładów. W badanym okresie inwestycje *greenfield* obejmowały w największej mierze obiekty handlowe i biurowe.

Większość dużych inwestycji w obiekty handlowe i biurowe zakończono w 2009 roku, a w 2010 roku do tej sekcji trafiło już blisko pięciokrotnie mniej środków (około 85 mln USD). W 2010 roku największe nakłady w usługach przeznaczono na działalność profesjonalną, naukową i techniczną (96 mln USD), znaczące były również inwestycje w działalności usługowe z zakresu informacji i komunikacji (62 mln USD) – także tu trafiły środki podobnej wartości w roku poprzednim. Nakłady rzędu 60 mln USD zainwestowano w 2009 roku w zakwaterowanie i gastronomię oraz w sektorze finansowym i ubezpieczeniowym.

Główni inwestorzy w latach 2009-2010

Zidentyfikowano 139 inwestorów zagranicznych, którzy w latach 2009-2010 zainwestowali w Małopolsce powyżej 1 mln USD. Wśród nich, 39 firm poniosło nakłady powyżej 10 mln USD, a 9 – powyżej 50 mln USD. Liderem inwestycji był amerykański F&P Holding, który przeznaczył największe środki na dalszy rozwój swoich małopolskich spółek, wchodzących w skład grupy Can-Pack. Wśród największych inwestorów znalazł się TriGránit Holding, z dominującym kapitałem węgierskim, działający na rynku nieruchomości handlowych i biurowych (Bonarka City Center i Bonarka 4 Business), oraz francuski koncern energetyczny EDF, właściciel elektrociepłowni w Krakowie i Chrzanowie, który rozwijał również centrum usług wspólnych w Krakowie.

W pierwszej dziesiątce podmiotów najbardziej zaangażowanych kapitałowo w latach 2009-2010 znalazły się dwie spółki działające w Krakowie na rynku nieruchomości: słowacki I.P.R. (wspólnie z TriGránit realizował inwestycje w Krakowie) i niemiecki Union Investment Real Estate (nowy właściciel hotelu Radisson w Krakowie). Aktywny był również właściciel banku BPH, korporacja General Electric Company, która – poza inwestycjami w sektorze bankowym – wyłożyła znaczące środki na zakup biurowca Onyx w Krakowie. Przetwórstwo przemysłowe reprezentuje ArcelorMittal, który konsekwentnie inwestuje w krakowską hutę. Wymienić należy także niemiecką spółkę telekomunikacyjną T-Mobile Deutschland, która inwestowała w rozbudowę swojej sieci na terenie Małopolski.

³ Opracowano na podstawie raportu *Inwestorzy zagraniczni w Małopolsce w latach 2009-2010*, wykonanego na zlecenie Małopolskiego Obserwatorium Gospodarki przez Zespół Zakładu Rozwoju Regionalnego Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego

W branży produkcji metali liderem w zakresie ponoszonych nakładów jest koncern stalowy ArcelorMittal, właściciel grupy spółek, w skład których wchodzi m.in. huta w Krakowie (dawniej Huta im. Tadeusza Sendzimira). Łączne nakłady tego brytyjsko-luksemburskiego koncernu w latach 2009-2010 przekroczyły 30 mln USD⁴. Największe sumy pochłonęło dokończenie modernizacji walcowni zimnej w krakowskiej hucie. W bocheńskim zakładzie Stalprodukt, w którym ArcelorMittal posiada ponad 1/3 akcji, realizowane były również wielkie inwestycje. Oddano do użytku m.in. nowe linie technologiczne do produkcji blach transformatorowych, linię automatycznego pakowania taśm blachy walcowanej na gorąco w krążkach oraz linię do profilowania kształtowników zamkniętych.

Dzięki zaangażowaniu zagranicznych firm, Kraków i województwo małopolskie są obecnie liczącymi się w Polsce obszarami produkcji części i pojazdów samochodowych, wchodzącymi w skład największego skupienia przestrzennego (górn Śląsko-małopolskiego) tej branży w kraju⁵.

Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

Kwota kapitału zainwestowanego w działalność profesjonalną, naukową i techniczną – 28 mln USD – stanowiła nieco ponad 4% ogółu inwestycji w usługi w 2009 roku. Największy strumień kapitału trafił do działalności w zakresie architektury i inżynierii oraz badań i analiz technicznych. Nakłady przekraczające 1 mln USD poniosły trzy przedsiębiorstwa, jednak do grona dużych inwestorów można zaliczyć jedynie chińską spółkę BWI Poland Technologies, w której większościowe udziały posiada Shougang Corporation. Inwestor przejął część krakowskiego centrum technicznego od amerykańskiej korporacji Delphi (amortyzatory samochodowe), dokonując w 2009 roku znacznego podwyższenia kapitału zakładowego. Średnimi inwestorami w omawianej sekcji były korporacje State Street oraz Electrolux, które rozbudowały swoje krakowskie centra usług. Wartość inwestycji poniesionych w 2010 roku znacząco wzrosła i osiągnęła 94 mln USD, co stanowiło 1/3 ogółu nakładów poniesionych na usługi w tym roku. Ponad 80% zainwestowanego kapitału dotyczyło działalności firm centralnych (*head offices*) oraz doradztwa związanego z zarządzaniem. Znacząca wartość poniesionych nakładów była efektem założenia przez francuską grupę EDF nowego centrum usług wspólnych. Wśród średnich inwestorów znajdują się głównie firmy, które poniosły nakłady na rozbudowę (State Street, Shell, Alexander Mann Solutions) lub utworzenie swoich centrów usług (Mota-Engil), a także szwedzka spółka Sweco, która zainwestowała w przejęcie dwóch polskich spółek: Krakowskiego Biura Projektów Dróg i Mostów Transprojekt oraz Hydroprojektu Kraków.

Centra badawczo-rozwojowe w Małopolsce

Podmioty zagraniczne mogą przyczynić się do podniesienia poziomu innowacyjności regionu, rozwijając w nich działalność badawczo-rozwojową. Stanowi ona jedną z najważniejszych kompetencji pozaprodukcyjnych firm i świadczy o pozycji oddziału w strukturze ponadnarodowych korporacji. Lokalizacja centrów (wydzielonych oddziałów) i działów (jednostek organizacyjnych działających przy zakładach produkcyjnych) prowadzących prace badawczo-rozwojowe wynika jednak także z potencjału naukowego regionu.

Najstarszym z ośrodków badawczo-rozwojowych zlokalizowanych w Krakowie jest – działające od 1996 roku – Centrum Badawcze ABB, jeden z siedmiu tego rodzaju oddziałów szwajcarsko-szwedzkiego koncernu ABB na świecie. Centrum specjalizuje się m.in. w badaniach z zakresu sieci i systemów elektroenergetycznych oraz rozwoju produktów średnich i wysokich napięć. Od 2001 roku w jego ramach działa również Centrum Systemów Informatycznych ABB, które tworzy, rozwija i obsługuje oprogramowanie dla fabryk koncernu na całym świecie. ABB współpracuje intensywnie z krakowskimi uczelniami (głównie AGH), organizuje również konkursy na najlepsze prace magisterskie, inżynierskie i doktorskie z zakresu prowadzonych prac badawczo-rozwojowych.

Drugim rodzajem centrów badawczo-rozwojowych powstających w Krakowie są centra rozwoju oprogramowania. Jednym z najstarszych, a z pewnością – najważniejszych – dla rozwoju tego sektora w Krakowie, jest Centrum Oprogramowania amerykańskiej spółki telekomunikacyjnej Motorola (obecnie Motorola Solutions), które działa od 1998 roku. Obecnie specjalizuje się ono w rozwijaniu produktów i usług komunikacyjnych dla przedsiębiorstw i instytucji rządowych. W wyniku przekształceń koncernu, część z kadry pracować będzie w przejętym przez Nokia Siemens Networks centrum rozwoju oprogramowania dla sieci telefonii komórkowej. Długą historię ma również centrum badawczo-rozwojowe francuskiej grupy Robobat, produkującej oprogramowanie dla budownictwa, które działa od 1990 roku, a w 2008 roku zostało przejęte przez amerykańską firmę Autodesk. Po 2000 roku doszło do kolejnych inwestycji w centra rozwoju

⁴ Dane przybliżone, obliczone ze źródeł ogólnodostępnych. Firma nie wyraziła zgody na upublicznienie dokładnej wartości inwestycji

⁵ Gwosdz K., Micek G., 2010, *Spatial agglomerations in the Polish automotive industry*, Przegląd Geograficzny, 82, 2, s. 159-190

oprogramowania, co potwierdza potencjał wykwalifikowanej kadry informatycznej w stolicy Małopolski. Do regionu trafiły inwestycje m.in. firm: Apriso (2000), FQS (2000), Sabre (2000), Lunar Logic (2003), IBM Software Laboratory (2005), Google (2006).

Obok centrów badawczo-rozwojowych i centrów rozwoju oprogramowania, w stolicy Małopolski powstają liczne centra usług, które, choć same nie prowadzą prac badawczo-rozwojowych, to przyczyniają się do rozwoju nowych specjalistycznych umiejętności, dotychczas nieobecnych na rynku pracy. Centra te również na dużą skalę wykorzystują zaawansowane technologie informacyjne i komunikacyjne. Intensywny rozwój centrów usług świadczy o rosnących kompetencjach pozaprodukcyjnych małopolskich oddziałów – w latach 2009 i 2010 otwarto m.in. centra usług wspólnych koncernu energetycznego EDF, budowlanego Mota-Engil oraz producenta części samochodowych Valeo. W tym ostatnim przypadku towarzyszył temu wzrost kompetencji w ramach prac badawczo-rozwojowych. Być może taki proces będzie obserwowany również w innych istniejących już tego rodzaju centrach zlokalizowanych przy zakładach produkcyjnych.

Na nowe zakłady branż średnio wysokiej techniki wydatkowano blisko 74 mln USD, co oznacza jednak znaczący spadek inwestycji w tej kategorii. Wzrosły natomiast dość znacząco wydatki na działalność branż wysokiej techniki, do których trafiło blisko 24 mln USD (inwestycje firm Kreiser, Pliva i Woodward Governor).

Najwięksi pracodawcy VI.7.2.

Grupę najważniejszych zagranicznych pracodawców na małopolskim rynku pracy tworzy 16 inwestorów, zatrudniających co najmniej 1 000 osób. W 2010 roku łącznie oferowali oni 30 tys. miejsc pracy, czyli niemal 1/3 wszystkich miejsc pracy w firmach z kapitałem zagranicznym. Największym pracodawcą jest ArcelorMittal, zatrudniający łącznie w oddziałach na terenie Małopolski ponad 4 tys. osób (bez Stalproduktu, gdzie posiada mniejszościowe udziały). Liczba ta uległa zmniejszeniu w stosunku do 2009 roku i lat poprzednich, wskutek prowadzonej sukcesywnie restrukturyzacji działalności, która pociąga za sobą także redukcję zatrudnienia. Na drugim miejscu, tak w 2009, jak i 2010 roku, znalazła się brytyjska sieć handlowa Tesco (zatrudnienie ok. 3 tys. osób), a na trzecim – francuska firma z branży motoryzacyjnej – grupa Valeo, z oddziałami w Skawinie i Chrzanowie (liczba pracowników w latach 2009-2010 odpowiednio 2,9 i 2,7 tys.). Do małopolskich pracodawców z kapitałem zagranicznym, którzy zatrudniają ponad 2 tys. osób, należą także trzej inni inwestorzy sektora usług: dwóch francuskich – Capgemini i Carrefour oraz niemiecki – Metro (właściciel hurtowych i detalicznych sieci sklepów Real, Media Markt, Saturn oraz Makro).

Kolejnych 10 inwestorów zatrudniało w 2010 roku od 1 tys. do 2 tys. osób i byli to, w kolejności od zatrudniającego najwięcej do zatrudniającego najmniej: Philip Morris, UniCredit, Mota-Engil, Jeronimo Martins, Shell, Donnelley, General Electric Company, F&P Holding, IBM oraz Accor. Reprezentują oni kapitały różnych państw – najliczniej amerykański (Philip Morris, Donnelley, General Electric Company, F&P Holding, IBM) – i zaangażowani są w działalność różnorodnych branż – przetwórstwa przemysłowego (Philip Morris, F&P Holding, Donnelley), budownictwa (Mota-Engil), handlu (Jeronimo Martins), finansów (UniCredit, General Electric Company), hotelarstwa (Accor), a także usług biznesowych (Shell, IBM).

Inwestycje realizowane w 2011 roku i planowane

Zidentyfikowano ponad 50 średnich i dużych inwestycji zagranicznych, które zrealizowano w 2011 roku lub też podjęto plany ich realizacji w następnych latach. W 2011 roku, w porównaniu do lat 2009 i 2010, dużo większą rolę odgrywają przejęcia firm prywatnych. Mimo prognozowanego od kilku lat wzrostu napływu kapitału z tzw. krajów wschodzących (BRIC)⁶, przytłaczająca większość nakładów dotyczy inwestorów europejskich i amerykańskich. Najwięcej przedsięwzięć podjęto na terenie Krakowa, powiatu krakowskiego, wielickiego i oświęcimskiego.

Z danych Referatu Centrum Obsługi Inwestora w Wydziale Strategii i Rozwoju Miasta wynika, że w 2011 roku ulokowały się w Krakowie i w sąsiadujących gminach następujące firmy:

- » Nokia Siemens Networks – Centrum Technologiczne
- » Rolls&Royce – Centrum usług wspólnych
- » Balmoral Properties – developer „Browar Lubicz”
- » AVEREAST GROUP – IT
- » Capita Group Plc – Centrum biznesowe
- » Heineken – Centrum Finansowe

⁶ BRIC – Brazylia, Rosja, Indie i Chiny

- » CISCO – Centrum wsparcia
- » Haoneng Packing Co. Ltd - produkcja
- » Luxoft – IT- rozwinęło działalność

VI.8. *Rozwój przedsiębiorczości*

VI.8.1. *Realizacja Krakowskiego Programu Wspierania Przedsiębiorczości i Rozwoju Gospodarczego Miasta*

Krakowski Program Wspierania Przedsiębiorczości i Rozwoju Gospodarczego Miasta został przyjęty Uchwałą Nr CXV/1572/10 Rady Miasta Krakowa, z dnia 3 listopada 2010 roku i jest rozszerzoną kontynuacją *Programu wspierania rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w Krakowie*, obowiązującego w latach 2006–2010.

Krakowski Program w okresie sprawozdawczym wykonywany był poprzez zadania:

- wspierające kluczowe dla rozwoju gospodarczego dziedziny gospodarcze: indywidualnych przedsiębiorców, przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą oraz przedsiębiorczości innowacyjnej i akademickiej
- wspierające firmy, w celu zwiększania inwestycji i nowych miejsc pracy
- prowadzące do nowoczesnej, przyjaznej przedsiębiorcom infrastruktury obsługi i wsparcia przedsiębiorczości, inwestycji i promocji

W 2011 roku *Krakowski Program* wykonywany był przez 17 wydziałów UMK i 5 miejskich jednostek organizacyjnych na mocy Zarządzenia Nr 1840/2011 Prezydenta Miasta Krakowa, z dnia 19 sierpnia 2011 roku w sprawie podziału kompetencji związanych z wykonywaniem *Krakowskiego Programu Wspierania Przedsiębiorczości i Rozwoju Gospodarczego Miasta* pomiędzy komórki organizacyjne Urzędu Miasta Krakowa oraz miejskie jednostki organizacyjne. Zgodnie z Zarządzeniem, do realizacji przewidzianych zostało 78 zadań. W 2011 roku realizowane były 72 zadania, nie realizowano 6 zadań (karty nr: 12, 19, 31, 46, 69, 73), tj.:

- 1.1.14. Wdrożenie dopuszczalnej pomocy regionalnej i horyzontalnej dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy
- 1.2.4. Wdrożenie w obiektach Miasta, szczególnie w nowo urbanizowanych terenach, inkubatorów, w których przez pewien okres mogą – na preferencyjnych zasadach – funkcjonować nowo powstałe firmy
- 1.4.4. Stworzenie preferencji podatkowych i inwestycyjnych dla podmiotów działających w sferze przedsiębiorczości kultury
- 2.2.12. Rozszerzenie i wykorzystanie nowych, dopuszczalnych prawem UE, instrumentów wsparcia dla rozwijania inwestycji, szczególnie strategicznych i w zakresie innowacji – wdrożenie pomocy publicznej regionalnej, horyzontalnej i de minimis
- 3.3.2. Prowadzenie cyklicznych badań i opracowywanie raportów mających na celu poznanie sytuacji i potrzeb lokalnych przedsiębiorców
- 3.4.2. Badanie efektywności działań promocyjnych

Porównując wybrane wskaźniki osiągnięć *Krakowskiego Programu Wspierania Przedsiębiorczości i Rozwoju Gospodarczego Miasta* na przestrzeni 2010 i 2011 roku stwierdza się, że w ramach:

- Priorytetu 1. *Wspieranie kluczowych dla rozwoju gospodarczego dziedzin gospodarczych: indywidualnych przedsiębiorców, przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą oraz przedsiębiorczości innowacyjnej i akademickiej* – o 50% zmalała liczba sprywatyzowanych lokali komunalnych; o ok. 7% zmniejszyła się średnia cena metra powierzchni prywatyzowanych lokali użytkowych i wyniosła 5 060 PLN/m², liczba lokali użytkowych objętych ulgami czynszowymi wyniosła 118, co stanowi spadek o ok. 58%; rzeczywista kwota obniżenia dochodów budżetu Miasta wynikająca ze stosowania ulg czynszowych w stosunku dla lokali użytkowych zmalała o 17% i wyniosła 1 340 836 PLN; na realizację zadań stanowiących pomoc publiczną (zadania: 1.1.3., 1.1.4., 1.1.15., 1.1.16.) Gmina Miasta Krakowa przeznaczyła kwotę 1 396 291 PLN, tj. o ok. 40% mniej w stosunku do roku poprzedniego; w ewidencji działalności gospodarczej w Krakowie zarejestrowano 0,3% mniej przedsiębiorców w porównaniu do roku ubiegłego; o ok. 100% wzrosła liczba osób (tj. 4 300), które odwiedziły internetową zakładkę, na której

umieszczono informacje o inkubatorach przedsiębiorczości i parkach technologicznych; o 1 zwiększyła się liczba inkubatorów – działalność rozpoczął Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu Rolniczego im. H. Kołłątaja w Krakowie; liczba wejść na internetową stronę www.msp.krakow.pl „Informator dla przedsiębiorcy” zmniejszyła się o 19% i wyniosła 1 529 320 wejść w roku ubiegłym.

- Priorytetu 2. *Wspieranie firm w celu zwiększania inwestycji i nowych miejsc pracy* – kwota uzyskana przez Miasto z tytułu zbycia gruntów pod inwestycje zwiększyła się o 168%; powierzchnia terenów przygotowanych pod inwestycje gospodarcze zwiększyła się ponad pięciokrotnie i wyniosła 27 ha; o ok. 2% zmniejszyła się liczba wydanych decyzji na budowę, w tym w ustawowym terminie (do 65 dni); o ok. 50% zmniejszyła się liczba wydanych przez Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu opinii inwestycyjnych
- Priorytetu 3. *Nowoczesna, przyjazna przedsiębiorcom infrastruktura obsługi i wsparcia przedsiębiorczości, inwestycji i promocji* – na internetowej stronie www.msp.krakow.pl zamieszczono 15 informacji dotyczących źródeł wsparcia finansowego; o ok. 27% wzrosła liczba przedsiębiorców korzystających z instrumentów wsparcia finansowego oferowanych przez współpracujące z UMK instytucje otoczenia biznesu (MARR, GUP, Inicjatywa Mikro); o ok. 8% zmalała liczba firm zarejestrowanych w bazie przedsiębiorców na stronie www.msp.krakow.pl

Sprawozdanie z realizacji *Krakowskiego Programu Wspierania Przedsiębiorczości i Rozwoju Gospodarczego Miasta* za 2011 rok znajduje się na stronie internetowej: www.msp.krakow.pl/article/id/3971

Turystyka VI.9.

W 2011 roku liczba osób odwiedzających Kraków wzrosła o 5,5%, a liczba turystów aż o 8,3%. Wyraźne wzrosty zostały odnotowane wśród kategorii turystów krajowych i wyniosły odpowiednio: odwiedzający 6,6%, a turyści 11,1%. Liczba odwiedzających i turystów zagranicznych również uległa wzrostowi: o 2,5%. Bardzo duży udział w strumieniu ruchu turystycznego docierającego do Krakowa mają osoby młode, w wieku do 31 lat (odwiedzający krajowi w 2011 roku to ponad 31% udziałów, odwiedzający zagraniczni: 40% udziałów). Kolejno po nich następują osoby w przedziale wiekowym 32-45 lat. Grupa osób powyżej 75 roku życia, zarówno dla odwiedzających zagranicznych, jak i krajowych nie przekroczyła poziomu 1% udziałów.

Pozostałe grupy wiekowe utrzymują się w podobnych przedziałach, co w latach poprzednich.

W 2011 roku, struktura przyjazdów do Krakowa według płci kształtuje się następująco: dla gości krajowych – 55,2% kobiet, 41,3% mężczyzn, dla gości zagranicznych – 45,2% kobiet, 51,2% mężczyzn i są to wyniki bardzo zbliżone do wyników z 2010 roku. Prawdopodobnie proporcje płci nie powinny gwałtownie zmieniać się w kolejnych latach, chyba że wprowadzone zostaną na rynek nowe produkty turystyczne np.: Kraków Women Friendly itp.

	2008	2009	2010	2011
Odwiedzający Kraków ogółem, z tego:	7 450 000	7 300 000	8 150 000	8 600 000
krajowi	5 300 000	5 200 000	6 050 000	6 450 000
zagraniczni	2 150 000	2 100 000	2 100 000	2 150 000
Turyści w Krakowie ogółem, z tego:	6 000 000	5 850 000	6 050 000	6 550 000
krajowi	3 900 000	3 900 000	4 050 000	4 500 000
zagraniczni	2 100 000	1 950 000	2 000 000	2 050 000

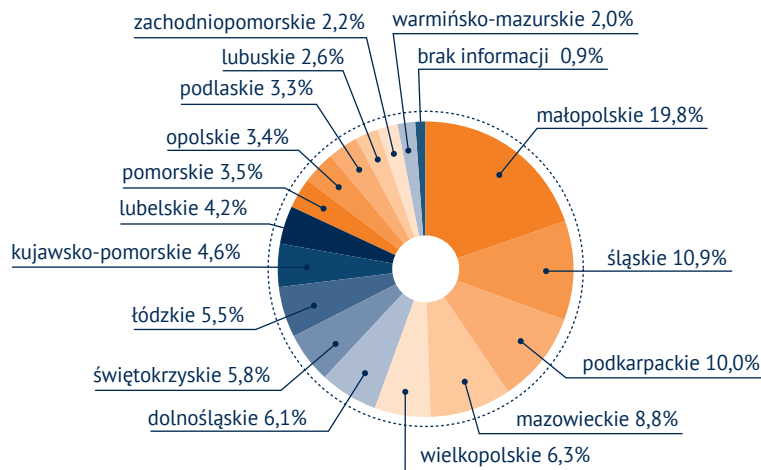
Źródło: *Ruch turystyczny w Krakowie w latach 2008-2011*, raporty opracowane przez Małopolską Organizację Turystyczną na zlecenie Urzędu Miasta Krakowa

Tabela VI.30.

Przyjazdy do Krakowa w latach 2008-2011

Wykres VI.10.

Struktura przyjazdów turystów krajowych do Krakowa z miejsc zamieszkania według województw, w roku 2011

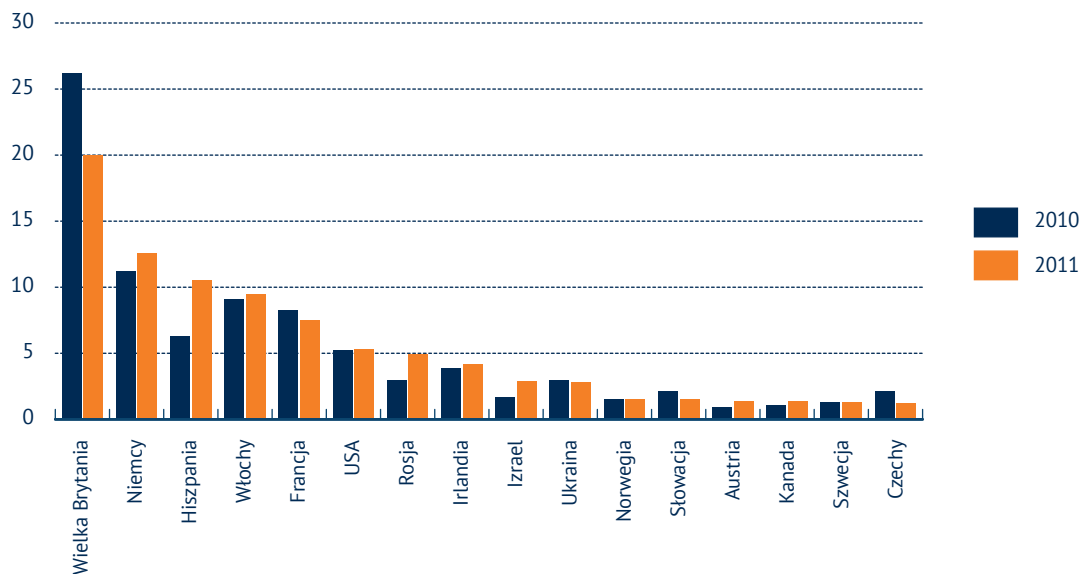

Źródło: Opracowano na podstawie: *Ruch turystyczny w Krakowie w 2011 roku*, raport opracowany przez Małopolską Organizację Turystyczną na zlecenie Urzędu Miasta Krakowa

Spośród badanych w Krakowie turystów krajowych, zdecydowanie przeważały osoby z województwa małopolskiego, śląskiego, podkarpackiego i mazowieckiego, które stanowiły prawie 50%, czyli o 5 pkt. proc. mniej niż w roku ubiegłym. Zmieniła się struktura województw, z których najrzadziej przyjeżdżali goście do Krakowa: zachodniopomorskiego, warmińsko-mazurskiego, lubuskiego – po ok. 2%.

Wykres VI.11.

Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa według wybranych państw w latach 2010-2011 (w %)

Źródło: Opracowano na podstawie: *Ruch turystyczny w Krakowie w 2010 roku*, *Ruch turystyczny w Krakowie w 2011 roku* – raporty opracowane przez Małopolską Organizację Turystyczną na zlecenie Urzędu Miasta Krakowa

Analiza kierunków przyjazdów, przeprowadzona wśród obcokrajowców odwiedzających Kraków w 2011 roku wskazuje, że mapa przyjazdów nie zmieniła się. Miała miejsce natomiast zmiana wielkości udziału poszczególnych państw. Nadal najwięcej gości przyjechało z Wielkiej Brytanii – 20%. Obecnie, turyści z pierwszych 5 krajów w rankingu stanowią ponad 60% wszystkich gości.

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, w stosunku do lat ubiegłych spadła liczba turystów zagranicznych z wykształceniem wyższym: poniżej 50%. Zwiększył się natomiast udział (o 8,1%) turystów z wykształceniem średnim. Wśród turystów krajowych obserwuje się również wyraźny spadek w stosunku do roku ubiegłego (o 5,5%) liczby przyjazdów turystów z wykształceniem wyższym, na korzyść osób z wykształceniem średnim i podstawowym.

Tradycyjnie, zdecydowana większość odwiedzających Kraków określała swój status materialny, jako dobry lub średni. Pytanie o status materialny dotyczy subiektywnej oceny własnej zamożności dokonanej przez

respondenta. Wyniki z 2011 roku potwierdzają obserwacje z lat poprzednich, że podróżują osoby zamożne. Widać wyraźną tendencję spadkową w grupie osób o średniej sytuacji materialnej, zarówno wśród Polaków, jak i obcokrajowców.

Środek transportu	2009		2010		2011	
	krajowi	zagraniczni	krajowi	zagraniczni	krajowi	zagraniczni
Samolot	0,6	68,5	1,1	67,1	0,8	63,6
Autokar turystyczny	12,8	5,0	11,6	7,3	11,7	6,1
Samochód	49,2	10,	45,4	11,4	44,0	12,9
Pociąg	21,1	11,1	23,0	10,3	19,7	11,1
Przewozy regularne	15,6	2,9	17,5	2,5	10,4	2,3
Inny	0,2	0,8	0,5	0,8	12,8	3,5
Brak informacji	0,5	1,7	0,9	0,6	0,6	0,5

Źródło: *Ruch turystyczny w Krakowie w latach 2009-2011*, raporty opracowane przez Małopolską Organizację Turystyczną na zlecenie Urzędu Miasta Krakowa

Kwota średniego wydatku na osobę, ponoszonego przez odwiedzających Kraków w 2011 roku uległa istotnemu zmniejszeniu w relacji do roku poprzedniego. Jest to z pewnością efekt kryzysu gospodarczego, a konkretniej – przejaw jego drugiej fali.

Średnia kwota wydatkowana podczas pobytu przez gości krajowych to 236 PLN, natomiast przez gości zagranicznych to 624 PLN. Największe wydatki wśród zagranicznych odwiedzających ponosili obywatele Ukrainy (niemal 1 500 PLN na osobę) i Argentyny (ponad 1 400 PLN na osobę), a także USA (prawie 1 000 PLN na osobę), Danii (ponad 900 PLN na osobę) i Kanady (prawie 900 PLN na osobę). Sumy wydatkowane przez mieszkańców Ukrainy zwiększyły się w relacji do 2010 roku aż o 92,68%. Z kolei wysokość kwot przeznaczanych na pobyt w Krakowie przez Amerykanów zmniejszyła się najmniej spośród państw, w których odnotowano spadki (tylko o 3,1%). Duńczycy natomiast należeli do nielicznych krajów (6 na 23), w przypadku, których zaobserwowano w 2011 roku wzrosty wydatkowanych kwot (ich wydatki zwiększyły się aż o 31,65%). Sumy wydatków ponoszonych przez Kanadyjczyków, pomimo że uległy istotnemu ograniczeniu w odniesieniu do roku ubiegłego (aż o 57,69%) i tak okazały się jednymi z najwyższych. Najbardziej obniżyły się jednak wydatki Szwedów – o 71,58% i Francuzów – o 59,36%.

Raport *Ruch turystyczny w Krakowie w 2011 roku*, przygotowany na zlecenie Urzędu Miasta Krakowa przez Małopolską Organizację Turystyczną, znajduje się na stronie internetowej: http://www.bip.krakow.pl/?sub_dok_id=19949

Cel/motyw	2009		2010		2011	
	krajowi	zagraniczni	krajowi	zagraniczni	krajowi	zagraniczni
Zwiedzanie zabytków	31,70	35,00	28,68	45,45	20,60	42,60
Wypoczynek	14,00	27,20	11,47	15,18	17,00	26,70
Odwiedziny krewnych lub znajomych	9,46	7,00	11,24	7,85	7,90	5,30
Sprawy służbowe (biznes)	7,00	4,20	3,62	3,84	3,90	3,60
Inny cel	12,98	1,20	9,13	1,32	14,8	9,00
Rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	4,58	6,00	8,45	12,14	9,20	5,60
Udział w kongresie, szkoleniu	5,32	8,80	4,67	4,64	1,60	0,50
Edukacja	2,92	3,10	4,00	2,05	5,50	1,00
Tranzyt	2,16	0,80	3,09	1,88	6,50	4,00
Zakupy	2,14	0,25	6,42	0,54	5,60	0,40

Tabela VI.31.

Środek transportu wykorzystywany przez turystów do przyjazdu do Krakowa w latach 2009-2011 (w %)

Tabela VI.32.

Cele przyjazdów do Krakowa (w %)

Cel/motyw	2009		2010		2011	
	krajowi	zagraniczni	krajowi	zagraniczni	krajowi	zagraniczni
Udział w imprezie kulturalnej	3,06	1,8	2,94	1,52	2,90	0,40
Cel zdrowotny	1,76	0,40	4,15	0,54	2,80	0,20
Udział w zawodach sportowych	0,80	0,60	1,06	0,18	0,70	0,30
Odwiedziny miejsc rodzinnych	1,56	1,50	0,40	0,89	0,60	0,10
Turystyka aktywna (kwalifikowana)	0,44	0,80	0,53	0,36	0,20	0,20
Poznanie walorów przyrody	0,12	0,20	0,15	0,36	0,20	0,10
Brak informacji	0	1,15	0	1,26	0,00	0,00

Źródło: *Ruch turystyczny w Krakowie w latach 2009-2011*, raporty opracowane przez Małopolską Organizację Turystyczną na zlecenie Urzędu Miasta Krakowa

Goście, których głównym celem przyjazdu do Krakowa były sprawy służbowe, stanowili 3,7% odwiedzających. Z tego 82% wybrało Kraków, jako miejsce noclegu. Dla przyjezdnych, podstawowym źródłem informacji o Krakowie była szkoła – 51,9%, następnie rodzina i znajomi – 29,05%, telewizja 28,10%, Internet – 26,19%, prasa – 22,86%, radio – 16,67%, przewodniki, foldery – 15,24%. Wielokrotne przyjazdy w celach biznesowych do Krakowa potwierdziło 40,94%, często odwiedza Kraków 20,48%, drugi raz: 20,48% i pierwszy raz: 10%. Organizatorem przyjazdu w celu biznesowym najczęściej jest zakład pracy – 56,59%, samodzielnie przyjeżdża – 34,15% pozostałym, przyjazd organizują biuro podróży – 2,93% lub uczelnia – 2,44%. Głównym środkiem lokomocji dla gości biznesowych jest samochód – 36,54%, rzadziej samolot – 25%, pociąg – 16,35%, samolot tanich linii – 9,62%. Goście biznesowi pozostają w Krakowie najczęściej jedną noc – 22,38%, 2 noce – 14,29%, 3-4 noce – po 11,9%, ale również 12,38% przyjeżdża do Krakowa tylko na jeden dzień, bez noclegu. Wybierana baza noclegowa to hotele – 46,67%, hostele – 10,95%, kwatery prywatne – 6,67% i inne. Goście zatrzymują się najczęściej w hotelach trzygwiazdkowych: 30,61%. Nocleg w hotelu czterogwiazdkowym wybrało 17,35%. Ta kategoria hoteli była częściej wybierana przez gości zagranicznych niż krajowych. Goście biznesowi średnio wydatkowali kwotę 491 PLN. Goście zagraniczni pozostawiali średnio 742 PLN, natomiast krajowi 298 PLN.

Goście, których głównym celem przyjazdu do Krakowa była turystyka religijna stanowili 5,7% odwiedzających. Dla 5,9% gości przyjazd w celu religijnym był jednym z wielu wskazywanych przez nich celów. Kraków, jako miejsce noclegu wybrało 82,1% gości przyjeżdżających w celu religijnym. Przyjeżdżają przede wszystkim osoby w wieku 46-59 lat (28,2%), osoby w wieku 60-72 lata stanowią 26,1%, a przedział wiekowy 31-45 lat to 24,5%. Większość przyjezdnych stanowiły kobiety, zarówno wśród gości krajowych, jak i zagranicznych. Osoby przyjeżdżające do Krakowa w celu religijnym posiadały wykształcenie średnie – 50%, wyższe – 30,9%, podstawowe 10,3% i określały swój status materialny, jako dobry – 59,7%, średni – 25,7%, bardzo dobry 10,9%, zły – 1,6%. Turyści odwiedzający Kraków w celach religijnych przyjeżdżają najczęściej w grupach – 43,2%, w towarzystwie rodziny – 29,2%, z przyjaciółmi – 11,7% lub samotnie – 6,8%. Pozostają na ok. 4-7 nocy – 44,8%, 2-3 noce – 18,9% lub jedną noc – 12,4%.

Średnia wydatków na osobę, poniesionych podczas pobytu w Krakowie, bez kosztów transportu i płatności elektronicznych wykonanych przed przyjazdem, to: 148 PLN dla przyjezdnych krajowych, dla przyjezdnych zagranicznych to: 600 PLN.

Najwyższe wydatki ponoszą: Austriacy – 943 PLN, Niemcy – 760 PLN, Francuzi – 730 PLN, Izraelczycy – 726 PLN, Kanadyjczycy – 650 PLN, Hiszpanie – 647 PLN, Amerykanie – 608 PLN, Włosi – 530 PLN, Polacy – 148 PLN.

Przyjeżdżający w celu religijnym dobrze ocenili poszczególne elementy pobytu, jak: atmosferę miejscowości, bazę noclegową, czystość na ulicach, dojazd do Krakowa, gastronomię, gościnność itp.

	2009	2010	2011	Wskaźnik zmian (2010=100)
Osoby korzystające ogółem, w tym:	1 340 420	1 512 363	1 664 401	107,9
turyści zagraniczni	688 871	770 243	815 785	104,6
Udzielone noclegi ogółem, w tym:	2 812 194	3 155 330	3 455 885	107,5
turyści zagraniczni	1 633 246	1 812 764	1 869 965	101,9
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych (w %)	39,3	40,1	-	-
Wynajęte pokoje ogółem, w tym:	1 320 669	1 497 357	1 658 578	110,8
turytom zagranicznym	790 104	891 129	939 748	105,5
Stopień wykorzystania pokoi (w %)	47,4	49,3	53,6	-

¹ Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Więcej informacji na temat gospodarki turystycznej w Krakowie znajduje się w raportach pt. *Gospodarka turystyczna w Krakowie* (za poszczególne lata) na stronach Biuletynu Informacji Publicznej – w dziale Rozwój Miasta/turystyka - http://www.bip.krakow.pl/?sub_dok_id=20080

Turyści przyjeżdżający do Krakowa w 2011 roku, na miejsce noclegu wybierali najczęściej hotele, szczególnie trzygwiazdkowe. Na tle lat poprzednich rysuje się tendencja wzrostowa w zakresie korzystania z hosteli. Zwiększa się też liczba przyjezdnych, którzy korzystają z zakwaterowania u rodziny i znajomych.

Prawie 84% strumienia krajowego ruchu turystycznego w 2011 roku trafiło bezpośrednio do Krakowa. Oznacza to, że miasto, jako destynacja turystyczna w dalszym ciągu posiada wielką siłę przyciągania. Od 2005 roku odsetek docierających do miasta bezpośrednio z miejsca zamieszkania oscyluje w granicach 90%, co potwierdza tezę, że Kraków jest dla turystów krajowych miejscem docelowym podróży.

	2009		2010		2011	
	Liczba obiektów	Liczba miejsc noclegowych	Liczba obiektów	Liczba miejsc noclegowych	Liczba obiektów	Liczba miejsc noclegowych
Hotele *****	8	1 693	10	1 752	10	1 752
Hotele ****	16	2 807	21	3 521	25	4 451
Hotele ***	73	6 280	74	6 552	74	5 951
Hotele **	22	2 260	22	2 088	20	1 960
Hotele *	5	576	5	576	5	576
Hotele w trakcie kategoryzacji	9	b.d.	4	b.d.	3	b.d.
Domy wycieczkowe	1	50	1	63	1	63
Pensjonaty	7	175	7	168	7	168
Schroniska młodzieżowe	3	623	3	372	3	372
Campingi całoroczne (+ sezonowe)	1 (+2)	108 (+296)	3	108 (+296)	3	108 (+296)
Zakłady uzdrowiskowe ¹	1	90	1	53	1	90
Baza pozahotelowa	377	12 438	380	12 450	370	12 276
Ogółem	525	27 396	531	27 999	522	28 063

¹ uzdrowisko Swoszowice

Źródło: baza pozahotelowa pozostająca w ewidencji UMK, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego – baza hotelowa

Tabela VI.33.

Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych w latach 2009-2011¹

Tabela VI.34.

Baza noclegowa Krakowa w latach 2009-2011

W 2011 roku krakowskie miejsca i instytucje turystyczne zostały docenione w następujących kategoriach:

- folder „Rodzinny Kraków”: przyznano Dyplom Honorowy w kategorii informatory krajoznawcze i foldery w konkursie pn. *XX Ogólnopolski Przegląd Książki Krajoznawczej i Turystycznej*, organizowanym podczas targów turystycznych *Tour Salon* w Poznaniu
- folder „Muzea – oferta spotkań” otrzymał wyróżnienie w pierwszej edycji konkursu *Róża Regionów 2011* na najlepsze wydawnictwo promocyjne. Konkurs został przygotowany przez czasopismo branżowe „Wiadomości Turystyczne”
- Kampania *Gołębie kręcą Kraków*, zdobyła nagrody:
  - » Media Trendy 2011 w kategorii „Odwaga w planowaniu mediów”
  - » dwie nagrody w Polskim Konkursie Reklamy KTR 2011: złoto – w kategorii „Marketing Miejsc” oraz brąz – w kategorii „Kampania”
  - » Kreaturę 2011 – nagrodę główną w kategorii kampania
  - » Grand Prix w Ogólnopolskim Konkursie Reklamy *Kreatura*
  - » I miejsce w V edycji konkursu *Złote Formaty*, w kategorii „Kampania reklamowa”
- *Droga Królewska dla Niepełnosprawnego Turysty* – projekt unijny zdobył nagrodę w konkursie *Polska Pięknieje – 7 Cudów Funduszy Europejskich*, w kategorii: „Turystyka aktywna”. Organizatorem konkursu było Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
- Kraków znalazł się na drugim miejscu najlepiej ocenianych miast Europy. Tak wynika z analizy ponad 50 000 opinii dotyczących najbardziej popularnych europejskich miast, zamieszczanych na portalu turystycznym Zoover. Dzięki nim nasze miasto zdobyło nagrodę Zoover City Trip Award

Tabela VI.35.

Formy podróży do Krakowa w latach 2009-2011 (w %)

Organizator (forma podróży)	2009		2010		2011	
	krajowi	zagraniczni	krajowi	zagraniczni	krajowi	zagraniczni
Indywidualnie	71,65	50,25	68,93	59,42	66,22	52,05
Biuro podróży	1,90	25,45	1,40	22,38	2,56	29,23
Zakład pracy	5,05	4,22	4,05	3,02	5,18	3,23
Szkoła	5,59	4,46	3,48	2,25	3,60	2,29
Parafia (kościół)	2,66	1,57	4,44	1,09	4,45	2,11
Inne	13,15	14,05	17,70	11,84	17,99	11,09

Źródło: *Ruch turystyczny w Krakowie w latach 2009-2011*, raporty opracowane przez Małopolską Organizację Turystyczną na zlecenie Urzędu Miasta Krakowa

Tabela VI.36.

Usługi turystyczne¹ w latach 2009-2011

	2009	2010	2011
Liczba zarejestrowanych biur turystycznych ²	222	223	234
Liczba pilotów wycieczek	5 661	5 977	6 209
Liczba przewodników turystycznych miejskich	1 102	1 162	1 189
Liczba przewodników turystycznych terenowych	875	873	899
Liczba przewodników turystycznych górskich beskidzkich	1 309	1 360	1 395
Liczba przewodników turystycznych górskich tatrzańskich	573	578	604
Liczba przewodników turystycznych wysokogórskich	b.d.	-	10

¹ na terenie całego województwa małopolskiego

² na terenie miasta Krakowa

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Podsumowanie

W 2011 roku:

- Nieznacznie wzrosła liczba podmiotów gospodarczych, spółek handlowych (o 8,2%) oraz spółek z udziałem kapitału zagranicznego (o 5,2%).
- Zmiana sposobu rejestracji firm spowodowała spadek liczby firm zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) prowadzonej przez Ministra Gospodarki.
- Wzrosła ogólna powierzchnia Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz Krakowskiej Strefy.
- Odnotowano wzrost wielkości przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług w sektorze przedsiębiorstw wśród krakowskich podmiotów gospodarczych (o 16,7%).
- Przychody z całokształtu działalności w podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 50 osób wzrosły o 15,4%.
- Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło o 5,3%, a jego dynamika była większa niż w 2010 roku.
- Wzrosła liczba osób bezrobotnych o 3,6% (wynosiła 19 400 osób) oraz stopa bezrobocia rejestrowanego: 0,2 pkt. proc., do poziomu 4,9%.
- Struktura bezrobocia pozostała prawie na niezmiennym poziomie.
- Łączna wartość inwestycji zagranicznych do końca 2010 roku osiągnęła 8,9 mld USD.
- Do największych pracodawców należą: ArcelorMittal, CapGemini, Tesco, Metro AG, Philips Morris, Carrefour, IBM, Donnelley, Shell i Motorola.
- Wzrosła liczba odwiedzających Kraków (aż o 5,5%) oraz liczba turystów (o 8,3%) i wynosiła odpowiednio 8 600 000, oraz 6 550 000.
- Głównym celem podróży, zarówno wśród turystów krajowych, jak i zagranicznych było zwiedzanie zabytków.
- Wzrosła liczba osób korzystających z obiektów noclegowych (o 7,9%) oraz wynajętych pokoi (o 10,5%).
- Turyści zagraniczni nadal najczęściej przybywali do Krakowa głównie samolotem i była to indywidualna forma podróży, zaś turyści krajowi przyjeżdżali samochodem i również sami organizowali wyjazd.

